

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง แผนการให้มีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ

๑. ความเป็นมา

เนื่องจากแต่เดิมการทำสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศไม่มีกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับต่อกัน โดยเฉพาะ กฎหมายภายในประเทศว่าด้วยสัญญาซื้อขายของประเทศหนึ่ง มักจะแตกต่างจากอีกประเทศหนึ่ง คู่สัญญาฝ่ายใดที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือมีอำนาจต่อรองมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายนั้นก็จะพยายามที่จะให้กฎหมายภายในประเทศของตนนำไปใช้บังคับในสัญญา และหากคู่สัญญาไม่ได้ตกลงโดยชัดแจ้งในสัญญาว่าจะเลือกกฎหมายใดมาบังคับใช้ ก็เป็นปัญหาในการเลือกใช้กฎหมายที่บังคับต่อสัญญา ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่อยู่ต่างรัฐกัน นอกจากนี้ หลักกฎหมายขัดกันของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันไปตามระบบกฎหมาย ไม่ทันสมัย ซับซ้อน เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ^๑ และไม่สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนไม่ครอบคลุมในเรื่องที่สำคัญในข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศของหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce : INCOTERMS)^๒

หลายประเทศและองค์การสหประชาชาติเห็นว่า ความแตกต่างของกฎหมายซื้อขายสินค้าของแต่ละประเทศเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ จึงได้มีความพยายามที่จะบัญญัติกฎหมายซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศขึ้น คณะกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย

/การค้า...

^๑ พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. ทำไมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้กฎหมายการค้าระหว่างประเทศเป็นเอกภาพ ?. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.archanwell.org/autopage/show_page.php?t=1&s_id=3&d_id=3 (๑๕ เมษายน ๒๕๕๘)

^๒ หอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce) มีวัตถุประสงค์ให้แนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน จะได้ลดปัญหาอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ จึงจัดทำคำหรือถ้อยคำ (Statement) เกี่ยวกับข้อตกลงทางการค้าขึ้นเรียกว่า INCOTERMS แม้ INCOTERMS จะไม่ใช่กฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ก็เป็นแนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศมักจะระบุให้ใช้ INCOTERMS บังคับแก่สัญญา ปัจจุบัน INCOTERMS 2000 ประกอบด้วยข้อตกลง ๑๓ ข้อตกลง แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ซึ่งจะกำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ แม้ INCOTERMS จะกำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศโดยละเอียด แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งหมด เช่น เรื่องการเกิดของสัญญา การเลิกสัญญา และผลของการเลิกสัญญา ความรับผิดชอบผู้ซื้อหรือผู้ขายผิดสัญญาหรือสิทธิของคู่สัญญา กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา ความเสี่ยงแห่งภัยพิบัติกรณีซื้อขายสินค้านี้ระหว่างการขนส่ง และข้อยกเว้นหน้าที่ตามสัญญากรณีเกิดเหตุสุดวิสัย เป็นต้น ข้อพิพาทเกี่ยวกับประเด็นที่ INCOTERMS ไม่ได้ครอบคลุมถึงดังกล่าวจึงต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญา ซึ่งอาจได้แก่ กฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศ (สิทธิพลทวีชัยการ, ๒๕๔๘. “ประเทศไทยกับความจำเป็นในการเร่งพัฒนากฎหมายซื้อขายระหว่างประเทศ”. วารสารศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ. ๓๐๕-๓๑๐)

การค้าระหว่างประเทศ (United Nations Commission on International Trade Law : UNCITRAL) จึงได้จัดทำกฎหมายแม่แบบในการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะสำหรับการซื้อขายตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “CISG”)) โดยปรับปรุงมาจาก Hague Convention (1964) ๒ ฉบับ คือ Uniform Law on International Sale of Goods โดยได้วางหลักเกณฑ์เพื่อความเป็นเอกภาพในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศในเรื่องหน้าที่ผู้ซื้อ หน้าที่ผู้ขาย และการโอนความเสี่ยงภัย และ Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาคความแตกต่างของกฎหมายสาระบัญญัติระหว่างระบบ Common Law (คอมมอนลอว์) และ Civil Law (ซีวิลลอว์) ในเรื่องคำเสนอ และคำสนอง ทั้งนี้ CISG ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศที่สำคัญ คือ แบบของสัญญา คำเสนอ คำสนอง หน้าที่ของผู้ขาย หน้าที่ของผู้ซื้อ การเลิกสัญญา และการบังคับใช้ และได้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๘๘ ขณะนี้มีประเทศภาคีจำนวน ๘๓ ประเทศ^๓ เกือบทั้งหมดของประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีล้วนเป็นชาติมหาอำนาจทางการค้า ยกเว้นสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม CISG ไม่ได้ครอบคลุมหรือกำหนดกฎเกณฑ์ทุกเรื่องไว้ภายในขอบเขตการใช้บังคับ เพราะกฎหมายภายในของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันมากเกินกว่าที่จะรวมความหลากหลายให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันยังมิได้เข้าเป็นภาคีของ CISG และยังไม่มีความหมายเฉพาะเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ^๔ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในเรื่องนี้มีน้อยมาก หากเปรียบเทียบกับ

/ปริมาณ...

^๓ Pace Law School Institute of International Commercial Law - Last updated October 2, 2014. CISG DATABASE. Retrieved April 13, 2015, from <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/countries/cntries.html>

^๔ อ่านเพิ่มเติมใน รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย” (พ.ศ. ๒๕๔๗) โดย นายพงศ์ศักดิ์ ยอดมณี เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา บทที่ ๓ บทบาทหน้าที่ของประเทศไทยต่อกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ทำหน้าที่ของประเทศไทยที่มีต่อการเข้าร่วมเป็นภาคี CISG ในช่วงเริ่มต้นและในปัจจุบัน ในหน้า ๑๑-๑๓

^๕ เนื่องจากประเทศไทยมิได้เป็นภาคีหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายและกฎเกณฑ์ทางการค้าที่จะนำมาพิจารณาเกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศ ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑
๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ นิติกรรม สัญญา และเอกเทศสัญญา ลักษณะซื้อขาย รับขน ตัวแทน ประกันภัย ตัวเงิน
๓. พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. ๒๕๓๔
๔. พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๕. พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา
๖. พระราชบัญญัติศุลกากร
๗. พระราชบัญญัติการส่งออกปิ่นออกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒
๘. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
๙. พระราชบัญญัติประกันภัยทางทะเล ๑๙๐๖ ของประเทศอังกฤษ (Marine Insurance Act 1906) (คำพิพากษาฎีกาที่ 999/2546)
๑๐. Incoterms 2000
๑๑. Uniform Customs and Practice for Documentary Credit (UCP 500)
๑๒. Uniform Rules for Collection 1990

ปริมาณซื้อขายระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น^๖ ทำให้ในทางปฏิบัติ เมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาลไทย ศาลไทยต้องปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับข้อพิพาทเกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศ แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการซื้อขายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ไม่สอดคล้องกับกฎหมายซื้อขายของหลายประเทศ บางบทบัญญัติยังไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศอันเป็นมาตรฐานสากล เช่น INCOTERMS ด้วย บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงขาดความเหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้แก่สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ หรือหากต้องการใช้หลักกฎหมายดังกล่าวปรับใช้ในศาลไทย คู่ความก็ต้องมีการจะต้องพิสูจน์หลักกฎหมายดังกล่าวให้ศาลเห็นในฐานะข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง เพราะถือว่าเป็นหลักกฎหมายต่างประเทศ มิใช่หลักกฎหมายไทยที่ศาลต้องรู้อยู่เอง เป็นความยากลำบากแก่คู่สัญญาที่ต้องการใช้กฎหมายการค้าระหว่างประเทศที่เป็นสากลเมื่อขึ้นศาลไทย มีผลทำให้คู่สัญญาต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในการใช้กฎหมายไทยหรือศาลไทยในการพิจารณาคดี

คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตาม CISG ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๔ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีโครงการศึกษาวิจัยกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวพบว่า การจัดทำกฎหมายเพื่ออนุวัติการ CISG ของประเทศไทยสามารถดำเนินการได้ใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) การตราพระราชบัญญัติโดยผนวกอนุสัญญาทั้งฉบับไว้ท้ายกฎหมาย ๒) การตรากฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ และ ๓) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้ร่วมกันจัดการสัมมนา เรื่อง ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคี CISG เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำกฎหมายเพื่อ อนุวัติการ CISG ซึ่งผลการสัมมนาสรุปได้ว่า ประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคี CISG โดยเร็ว แต่ยังไม่มีการสรุปในเรื่องรูปแบบการออกกฎหมายรองรับพันธกรณี CISG

เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายพัฒนากฎหมายเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันขึ้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน เพื่อให้เป็นกลไกการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขกฎหมายใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอันเป็นการทั่วไป ๒) การพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมรายสาขา และ ๓) การพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยมีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นกฎหมายสำคัญประการหนึ่งตามกรอบการพัฒนากฎหมายเพื่อ

/สร้างความสามารถ...

(ศูนย์ มโนมัยอุดม สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ (International Sale Contract). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thethaibar.or.th/thaibarweb/fileadmin/DAM/2555/PDF/Lecture/LectureTerm1/14/sunai3.pdf> (๑๕ เมษายน ๒๕๕๘)

^๖ จุมพิตา เรืองวิชาวร, ๒๕๔๖. "International Convention กับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ: ถึงเวลาหรือยัง ?." วารสารนิติศาสตร์. ๓๓, ๒: ๓๘๑-๓๘๓.

สร้างความสามารถในการแข่งขันอันเป็นการทั่วไป สถานะของเรื่องดังกล่าว อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงยุติธรรม และเป็นยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ด้านเอกชนและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

๒. การดำเนินการ

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้ดำเนินการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ทางวิชาการจากข้อมูลกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์บทความ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง CISG โดยสรุปข้อมูล ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลที่ได้จากการสํารวจ ศึกษา และวิเคราะห์ทางวิชาการ

(๑) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980)^๑

CISG มีบทบัญญัติทั้งหมด ๑๐๑ มาตรา โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น ๔ ส่วน

ส่วนที่ ๑ ขอบเขตการใช้ และบทบัญญัติทั่วไป (Sphere of Application and General Provisions) มาตรา ๑-๑๓

ส่วนที่ ๒ การก่อให้เกิดสัญญา (Formation of the Contract) มาตรา ๑๔-๒๔

ส่วนที่ ๓ บทบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายสินค้า (Sale of Goods) กำหนดหน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อ มาตรา ๒๕-๘๘

ส่วนที่ ๔ บทเฉพาะกาล (Final Provisions) มาตรา ๘๙-๑๐๑

(๒) “งานรวบรวมข้อสังเกตของคณะทำงานปรับปรุงกฎหมายการค้าระหว่างประเทศตามรายงานการประชุม และบทวิเคราะห์อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ (๑๙๘๐)” โดยนางวิลาวรรณ มังคละธนะกุล และคณะ ตามโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ” (พ.ศ.๒๕๔๖) เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น รวบรวมรายงานการประชุมของคณะทำงานเพื่อพิจารณาปรับปรุงกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ และสรุปประเด็นข้อสังเกตของคณะทำงานฯ ที่เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศที่ปรากฏในรายงานการประชุม ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์บทบัญญัติใน CISG รายมาตรา โดยเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบจาก Uniform Law for International Sale Under the 1980 United Nations Convention และ Documentary History of the Uniform Law for International Sales ของ John Honnold เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยตามโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ”

/(๓) รายงานผล...

^๑ <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/treaty.html>

(๓) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์” (พ.ศ. ๒๕๔๗) โดยนางสาวชินสุมน รัตนจันทร์ และนางสาวกาญจนา คงวันดี เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ โดยเฉพาะกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่ออนุวัติการ CISG รวมทั้งแนวทางการพิจารณาเข้าเป็นภาคีและการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาเข้าเป็นภาคี CISG โดยชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย และการตั้งข้อสงวนของประเทศสิงคโปร์ วิเคราะห์แนวทางปฏิบัติตาม CISG โดยเฉพาะแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับอนุสัญญาดังกล่าว ผลการศึกษาชี้ว่า การที่รัฐจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวฉบับใดฉบับหนึ่งนั้น จำเป็นต้องมีการระดมความรู้และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในอนุสัญญาฯ อย่างละเอียดในทุกประเด็น มีการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสีย รวมทั้งแนวโน้มพัฒนาการของกฎหมายและทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ด้วย ซึ่งหลักการดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณารายละเอียดของ CISG รวมทั้งข้อดีข้อเสียของการเข้าเป็นภาคี CISG ของประเทศไทย และการออกกฎหมายอนุวัติการ CISG ได้

(๔) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา” (พ.ศ. ๒๕๔๗) โดยนางสาวอุศณา ตั้งภัสสรเรื่อง เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษากรณีสหรัฐอเมริกาได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีใน CISG ภายใต้ข้อสงวนตามมาตรา ๙๕ ว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่ผูกพันภายใต้มาตรา ๑ (๑) (b) ของ CISG และเหตุผลในการตั้งข้อสงวนว่าจะจำกัดตนในการบังคับใช้ CISG เมื่อรัฐคู่สัญญาอีกฝ่ายมิได้มีสถานประกอบการธุรกิจในประเทศหรือรัฐภาคีเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งในการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อคู่สัญญาอีกฝ่ายมิได้มีสถานประกอบการหรือถิ่นที่อยู่ในรัฐภาคีคู่สัญญา ซึ่งอาจส่งผลให้คู่สัญญาสามารถเลือกใช้ได้ทั้งกฎหมายภายในของแต่ละฝ่ายหรือบทบัญญัติของ CISG

(๕) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศอังกฤษ” (พ.ศ. ๒๕๔๗) โดยนายพงศ์ศักดิ์ ยอดมณี เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง CISG กับประเทศอังกฤษ บทบาททำที่และมุมมองของรัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศอังกฤษที่มีต่อการเข้าร่วมเป็นภาคี CISG ผลกระทบจากการไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG ความเหมือนและความแตกต่างของหลักกฎหมายซื้อขายสินค้าของประเทศอังกฤษกับ CISG รวมถึงแนวคำพิพากษาของศาลในคดี CISG ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานที่ประกอบธุรกิจในประเทศอังกฤษเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ทำที่ของประเทศอังกฤษเริ่มแสดงท่าทีและแนวโน้มที่จะเข้าร่วมเป็นภาคี CISG มากขึ้น เนื่องจากการที่ประเทศอังกฤษยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG จะทำให้ประเทศอังกฤษตกอยู่ในฐานะโดดเดี่ยวในเวทีการค้าโลกและอาจเสียโอกาสที่จะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและตีความ CISG ทั้งที่ประเทศอังกฤษและบุคคลที่มีสถานที่ประกอบธุรกิจใน

/ประเทศอังกฤษ...

ประเทศอังกฤษอาจต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ CISG ในทางใดทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันรัฐบาลอังกฤษ ยังไม่ได้แสดงท่าทีที่แน่ชัดว่าจะเข้าร่วมเป็นภาคี CISG เมื่อใด หรือจะดำเนินการออกกฎหมายเพื่ออนุวัติการ CISG อย่างไร ทั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวมิใช่เรื่องจำเป็นเร่งด่วน

(๖) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลีย” (พ.ศ. ๒๕๔๘) โดยนางสาวจันทิมา พัฒนางกูร เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการส่วนใหญ่ใน CISG ซึ่งมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกับกฎหมายภายในของประเทศออสเตรเลีย แม้ว่าหลักการบางประการในอนุสัญญากรุงเวียนนาจะแตกต่างไปบ้างก็ตาม ลักษณะที่แตกต่างที่สำคัญจากกฎหมายภายในของประเทศออสเตรเลียที่สำคัญมี ๒ ประการ คือ (ก) ระยะเวลาในการส่งคำบอกกล่าวในกรณีที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญา ข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ (ข) กรณีการผิดสัญญาในสาระสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญอันหนึ่งของอนุสัญญากรุงเวียนนา ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาสัญญาให้อยู่ตราบใดที่การปฏิบัติตามสัญญายังเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การผิดสัญญาในสาระสำคัญจึงเกิดขึ้นได้ยาก กรณีที่อาจจะเกิดการผิดสัญญาในสาระสำคัญได้ก็คือ กรณีที่ได้มีการขยายระยะเวลาเพื่อกำหนดให้ผู้ขายปฏิบัติการชำระหนี้ตามข้อ ๔๗ (๑) และข้อ ๔๙ (๒) อย่างไรก็ตาม อนุสัญญากรุงเวียนนาก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนักสำหรับผู้ประกอบการในประเทศออสเตรเลีย เนื่องจากผู้ประกอบการเห็นว่าอนุสัญญากรุงเวียนน่ายังใหม่อยู่และหลักการบางประการแตกต่างจากกฎหมายภายในของประเทศ การเลือกนำกฎหมายภายในประเทศมาใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขาย จะเอื้อประโยชน์ของผู้ประกอบการมากกว่า แต่ในสถานการณ์โลกาภิวัตน์ ผู้ประกอบการในประเทศออสเตรเลียจะต้องตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(๗) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศฝรั่งเศส” (พ.ศ. ๒๕๔๘) โดยนายวิจิต จรัสสุขสวัสดิ์ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเอกนิยมในเรื่องความสัมพันธ์ของกฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งกฎหมายภายในของประเทศฝรั่งเศส คือ CISG นั่นเอง โดยมีได้ตั้งข้อสงวนใด ๆ ไว้ ประเทศฝรั่งเศส มีคดีเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากเป็นประเทศผู้ขายส่งออกมากกว่านำเข้าเสียส่วนใหญ่ การฟ้องร้องคดีมักเป็นกรณีที่ผู้ซื้อฟ้องร้อง ณ สถานที่ส่งมอบสินค้า จึงทำให้ไม่ค่อยมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมของฝรั่งเศส อีกทั้งยังมีการใช้อนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาท ซึ่งผลของการวินิจฉัยมักจะไม่มีการเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

(๘) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การตั้งข้อสงวนของประเทศภาคีสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ” (พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยนางสาวชินสุมนต์ รัตนจันทร์ และคณะ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทาง เหตุผล และผลกระทบของการตั้งข้อสงวนและการไม่ตั้งข้อสงวนของประเทศภาคี CISG บางประเทศ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียในการตั้งข้อสงวนของประเทศไทย

/หากประเทศ...

หากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี CISG เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเข้าเป็นภาคี CISG ต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรตั้งข้อสงวนตามข้อ ๙๕ และข้อ ๙๖ เนื่องจาก หากประเทศไทยไม่ตั้งข้อสงวนตามข้อ ๙๕ ว่าจะมีผลทำให้ CISG มีผลบังคับใช้ แม้กับกรณีคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในรัฐภาคี ซึ่งกรณีดังกล่าวจะทำให้ไม่มีผลตามเจตนาของผู้ค้าที่ต้องใช้กฎหมายภายในของประเทศใดประเทศหนึ่งบังคับกับสัญญา ดังนั้น ประเทศไทยควรตั้งข้อสงวนไว้ก่อน เพราะอาจถอนข้อสงวนได้ในภายหลังหากปรากฏว่าการตั้งข้อสงวนดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายของประเทศไทยกำหนดให้สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาทหรือมากกว่านั้นขึ้นไป ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบสำคัญหรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้วต้องทำเป็นหนังสือ ประเทศไทยจึงควรตั้งข้อสงวนตามข้อ ๙๖ ด้วย

(๙) วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง “ความเหมาะสมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐” (พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยนางสาวปฏิญาพร เอมโธฐ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักการสำคัญของ CISG รวมถึงผลกระทบต่าง ๆ ทั้งผลกระทบทางกฎหมายและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าเป็นภาคี CISG ฉบับนี้ เพื่อวิเคราะห์ว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมที่จะเข้าเป็นภาคีของ CISG ดังกล่าวหรือไม่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคี CISG แม้อาจส่งผลกระทบบางประการ เช่น ปัญหาบทบัญญัติที่ไม่อาจครอบคลุมทุกกรณี หรือปัญหาการกำหนดภาระให้แก่ผู้ซื้อบางประการ เป็นต้น แต่จะให้ผลในด้านบวกต่อประเทศไทยมากกว่าไม่ว่าจะเป็นทางกฎหมายหรือทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นและมีความเหมาะสมอันควรเข้าเป็นภาคี CISG และการอนุวัติการใช้บังคับ CISG กับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักกฎหมาย นักธุรกิจและพ่อค้าจากประเทศไทยมากกว่าการใช้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังเช่นปัจจุบัน

(๑๐) เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางพัฒนากฎหมายสัญญาซื้อขายสินค้านระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีสัญญาซื้อขายสินค้านระหว่างประเทศในประเทศไทย” (พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยนายเอกวิทย์ วัชชวัลคุ หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ ๑๑ วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศในประเทศไทย วิเคราะห์ให้เห็นข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีข้อเสนอเพื่อการแก้ไขปัญหา ๒ แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่หนึ่ง คือ การเข้าเป็นภาคีของ CISG และแนวทางที่สอง คือ การออกกฎหมายภายใน ซึ่งมี ๔ แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่หนึ่ง คือ การปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แนวทางที่สอง คือ การตราพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้านทางพาณิชย์ แนวทางที่สาม คือ การตรากฎหมายซื้อขายระหว่างประเทศขึ้นเป็นการเฉพาะโดย

/การนำ...

การนำหลักการในแนวความคิดที่สองมาเป็นแนวทาง แต่ให้มีผลบังคับใช้เฉพาะการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเท่านั้น และแนวทางที่สี่ คือ ให้เร่งเป็นภาคีของ CISG แล้วอนุวัติการให้เป็นกฎหมายภายใน

(๑๑) รายงานการศึกษาเชิงลึก เล่มที่ ๓ การปฏิรูปกฎหมายการพาณิชย์ ภายใต้โครงการจัดทำแผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕^๔

กระทรวงพาณิชย์ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปกฎหมายโดยภาพรวมและโดยเฉพาะเจาะจง สำหรับแนวทางการปฏิรูปกฎหมายโดยเฉพาะเจาะจงนั้น กระทรวงพาณิชย์ได้มุ่งเน้นศึกษาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายบางฉบับที่มีความสำคัญต่อเสถียรภาพและความมั่นคงด้านการพาณิชย์ ตลอดจนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งยังล้าสมัยอยู่ โดยหนึ่งในกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

๒.๒ ข้อมูลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำนวนมาก ตามข้อ ๒.๑ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงยุติธรรม ได้เริ่มดำเนินการในเรื่องกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตาม CISG และมีการจัดสัมมนาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำกฎหมายเพื่ออนุวัติการ CISG โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๖^๕ ผลการสัมมนาสรุปได้ว่า ประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคี CISG โดยเร็ว แต่ยังไม่มีการสรุปในเรื่องรูปแบบการออกกฎหมายรองรับพันธกรณี CISG

๒.๓ การประชุมของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย^๖ ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่ง คือ การปฏิรูปกฎหมายด้านเอกชนและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชนและธุรกิจ^๗ เพื่อดำเนินการศึกษาในการเสนอแผนการให้มีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ ในครั้งนี้ คณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชนและธุรกิจ โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูป

/กฎหมาย...

^๔ http://www2.moc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5704

^๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้ร่วมกันจัดการสัมมนาเรื่อง ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคี CISG เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมพูลแมน บางกอก ดิง เพาเวอร์ โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการสัมมนา อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยงานเอกชน อาทิ บริษัทเบเกอร์ แอนด์ แม็คเคนซี จำกัด บริษัทสำนักงานกฎหมายสยามซิติ จำกัด บริษัทชลิต แอนด์ แอซโซซิเอตส์ จำกัด รวมถึงสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำกฎหมายเพื่ออนุวัติการ CISG

^๖ พระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

^๗ คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ที่ ๑๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชนและธุรกิจ โดยศาสตราจารย์เสาวนีย์ อัศวโรจน์ เป็นประธานกรรมการ

กฎหมายด้านสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ^{๑๒} และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม^{๑๓} ได้ประชุมหารือร่วมกัน โดยคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านเอกชนและธุรกิจเห็นว่า CISG ได้บัญญัติสิทธิหน้าที่และการเยียวยาขึ้น พื้นฐานของผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศอันเป็นหลักเกณฑ์ที่เกิดจากการผสมผสานทั้ง ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ และได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ซึ่งจะตอบสนองปัญหาของ ประเทศกำลังพัฒนาในแง่ที่เป็นกฎหมายที่ทันสมัย ที่บัญญัติเป็นพิเศษสำหรับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ มีความยืดหยุ่น และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ซื้อและผู้ขายระหว่างประเทศในลักษณะที่สมดุล กำหนดหลักการที่ ชัดเจน และครอบคลุมปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่กฎหมายภายในของประเทศที่ กำลังพัฒนา ซึ่งหลายประเทศไม่ได้บัญญัติไว้ ตลอดจนการใช้และตีความของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของ อนุสัญญาดังกล่าว การนำ CISG มาใช้บังคับเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายภายในก็จะได้รับประโยชน์ในเรื่องการ ก่อให้เกิดสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ และการตีความสัญญาเพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขาย ตลอดจนการเยียวยาระหว่างคู่สัญญา^{๑๔}

นอกจากนี้ CISG ยังเปิดช่องให้คู่สัญญามีเสรีภาพในการทำสัญญาโดยยกเว้นไม่นำบทบัญญัติ CISG มาใช้บางส่วนหรือไม่ใช้ทั้งหมดเลยก็ได้ สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้า ระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ ในทางปฏิบัติศาลต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย ซึ่งได้ออกแบบไว้สำหรับการซื้อขายทางแพ่งมาใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์ด้วย ไม่ว่าจะเป็น สัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์ภายในประเทศ หรือสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศก็ตาม ทำให้ไม่ สอดคล้องกับหลักปฏิบัติและประเพณีทางการค้าทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดข้อขัดข้อง หลายประการ

คณะอนุกรรมการปฏิรูปกฎหมายด้านสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ จึงเห็นสมควรสนับสนุน ให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี CISG และให้มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้นเป็นการ เฉพาะ จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยและประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคี CISG โดยการภาคยานุวัติ เนื่องจากการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบการค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและ

/เป็นไปตาม...

^{๑๒} คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ที่ ๐๒๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิรูปกฎหมายด้านสัญญา ซื้อขายระหว่างประเทศ โดย ดร.ธเนศ สุจารีกุล เป็นประธานอนุกรรมการ

^{๑๓} หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ ๐๒๐๐๗.๒/๓๐๗ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประสานข้อมูลการ พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ

^{๑๔} “CISG ไม่ได้เป็นกฎเกณฑ์ที่รวบรวมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ จึงไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ครอบคลุมใน เรื่องสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศทุกเรื่อง แต่มีจุดมุ่งหมายในการบัญญัติสิทธิหน้าที่และการเยียวยาขึ้นพื้นฐานของผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขาย ระหว่างประเทศ อันเป็นหลักเกณฑ์ที่เกิดจากการผสมผสานและประนีประนอมของระบบกฎหมายต่าง ๆ ทำให้อนุสัญญานี้ได้รับการยอมรับจาก นานาประเทศ” ใน สุทธิพล ทวีชัยการ, “บทวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง INCOTERMS และกฎหมายซื้อขายระหว่างประเทศ,” ในคู่มือ การศึกษาวิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ, จัดพิมพ์โดย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (กรุงเทพมหานคร: จีรจักรการพิมพ์, ๒๕๔๕) น.๑๓๖

เป็นไปตาม CISG อันเป็นกฎเกณฑ์ด้านการค้าและหลักปฏิบัติในระดับสากลที่จะต้องมีความหมายรองรับเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ และเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการค้าในปัจจุบันอันเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าได้มีงานวิจัยศึกษากันอย่างต่อเนื่องสมควรสนับสนุนให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี CISG เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่ในปัจจุบันอยู่แล้ว ทั้งนี้ โดยมีเหตุผลสำคัญซึ่งเป็นผลดีต่อประเทศไทยดังนี้

(๑) ในปัจจุบัน เวทีการค้าโลกได้ขยายตัวไปอย่างมากและรวดเร็ว การเข้าร่วมเป็นภาคี CISG ของประเทศไทย จะทำให้ผู้ประกอบการการค้าพาณิชย์ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากกฎหมายที่มีความเป็นกลางและเป็นมาตรฐานเดียวกับนานาประเทศ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ใช้สำหรับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ สามารถช่วยลดข้อยุ่งยากและความไม่แน่นอนในการเลือกใช้กฎหมายไปได้ในส่วนใหญ่ เพราะ CISG มีหลักการเกี่ยวกับการเกิดสัญญา สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา การเยียวยาความเสียหาย การเลิกสัญญา และผลแห่งการเลิกสัญญาค่อนข้างครบถ้วน ซึ่งเป็นการลดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ และช่วยให้เกิดความแน่นอนและง่ายต่อการปรับใช้กฎหมายมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม^{๑๔}

อนึ่ง หากประเทศไทยยังคงใช้หลักการเดิมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายไทยจะมีความแตกต่างจากกฎหมายของประเทศคู่ค้าที่เป็นภาคีของ CISG อันจะกลายเป็นอุปสรรคทางกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและระบบการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย นอกจากนี้ คู่สัญญาจากประเทศไทยมักจะมีอำนาจการต่อรองทางการค้าที่ต่ำกว่าคู่สัญญาจากประเทศคู่ค้า ซึ่งอาจส่งผลให้คู่สัญญาฝ่ายประเทศไทยต้องถูกบังคับให้ยอมรับใช้กฎหมายซึ่งตนยังไม่คุ้นเคยและไม่รู้จัก

นอกจากนี้ ในด้านเศรษฐกิจ CISG จะมีประโยชน์อย่างมากต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย เพราะประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป จีน และญี่ปุ่น ได้เข้าเป็นภาคี CISG แล้ว โดยประเทศไทยจะต้องสร้างความยอมรับในกลุ่มของผู้ประกอบธุรกิจต่างชาติซึ่งจะส่งผลให้การค้าของประเทศไทยขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศไทยก็ได้รับความสะดวกในการนำ CISG มาเป็นพื้นฐานในการออกกฎหมายภายในประเทศ เนื่องจากเป็นกฎหมายแม่แบบที่ยกร่างขึ้นอย่างรอบคอบและพบปัญหาจากการบังคับใช้น้อยมาก

/ในด้านการเมือง...

^{๑๔} ปฏิภาพร เอมโอฐ, “ความเหมาะสมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๕๑), น. ๑๖๒-๑๖๓

ในด้านการเมือง การเข้าเป็นภาคี CISG มีความสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคี CISG จะเป็นประเทศที่สองของกลุ่มประเทศอาเซียน ถัดจากสิงคโปร์ที่เข้าเป็นภาคีก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งส่งเสริมให้กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^{๑๖}

(๒) ประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศไทยส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน และประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union) ได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG แล้วทั้งสิ้น ยกเว้นแต่ประเทศอังกฤษเท่านั้นที่ยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคี^{๑๗} การที่ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG จะทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในฐานะโดดเดี่ยวในเวทีการค้าระหว่างประเทศ

(๓) CISG ยกράงขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจากนานาประเทศ ทั้งจากประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ เพื่อใช้บังคับกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ อันจะเป็นการแก้ไขหรือลดอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างของกฎหมาย ระบบกฎหมาย หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละประเทศ การไม่เข้าร่วมเป็นภาคี CISG จึงเท่ากับเป็นการปฏิเสธการที่จะได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาดังกล่าว

(๔) การเข้าร่วมเป็นภาคี CISG จะทำให้ศาลของประเทศไทยได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในเรื่องของการตีความ การวินิจฉัยและการพัฒนาเกี่ยวกับ CISG ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินไปโดยที่ประเทศไทยไม่ได้มีส่วนร่วมด้วยแต่อย่างใด ทั้งที่ในบางกรณีสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศซึ่งมีบุคคลที่มีสถานที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยเป็นคู่สัญญา อาจต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของ CISG เช่น ในกรณีที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลนำไปสู่การใช้กฎหมายของประเทศภาคี CISG

(๕) หลักกฎหมายสำคัญของ CISG เป็นหลักกฎหมายที่นักกฎหมายในระบบประมวลกฎหมายค้นเคยอยู่แล้ว หลักกฎหมายของ CISG จึงไม่แตกต่างในสาระสำคัญจากหลักกฎหมายซื้อขายสินค้าของประเทศไทยมากนัก แม้จะมีบางส่วนแตกต่างกันบ้างก็ตาม แต่ในส่วนที่แตกต่างนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับการซื้อขายระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม CISG มีความสอดคล้องกับลักษณะซื้อขายระหว่างประเทศและทันสมัยกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สอดคล้องและตอบรับกับลักษณะของการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น CISG จึงสามารถตอบสนองกับความจำเป็นในทางการค้าระหว่างประเทศ และมีบทบัญญัติหลายมาตราที่สามารถรองรับธุรกรรมการซื้อขายระหว่างประเทศ เช่น หลักการเรื่องการปราศจากแบบหรือหลักฐานเป็นหนังสือใด ๆ ของสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศที่ตกอยู่ภายใต้ CISG และพยานหลักฐานประเภทใดก็สามารถ

/ใช้สุจน์...

^{๑๖} ศุภย์ ไตรโสรัส, “ความท้าทายในการพัฒนากฎหมายของไทยให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ: กรณีศึกษา UNCITRAL” (พ.ศ.๒๕๕๗), รายงานการศึกษาศาสตร์บุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๗ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, น. ๑๘

^{๑๗} พงศ์ศักดิ์ ยอดมณี. เล่มเดิม. น. ๑๑-๑๓

ใช้พิสูจน์ถึงสัญญาได้ ซึ่งสอดคล้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้รองรับการซื้อขายภายในประเทศเท่านั้น^{๑๘}

(๖) CISG ตอบสนองปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาในแง่ที่เป็นกฎหมายที่ทันสมัยที่บัญญัติเป็นพิเศษสำหรับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ มีความยืดหยุ่น และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ซื้อและผู้ขายระหว่างประเทศในลักษณะที่สมดุล บทบัญญัติของอนุสัญญานี้ วางหลักการที่ชัดเจนและครอบคลุมปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่กฎหมายภายในของประเทศที่กำลังพัฒนา ตลอดจนการใช้และตีความของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศกำลังพัฒนา^{๑๙}

ดังนั้น คณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมายจึงเห็นว่า ควรมีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่ออนุวัติการโดยมีแนวทางในการตรากฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ให้นำหลักการสำคัญของ CISG มาเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการ ที่สำคัญประเทศไทยได้ประโยชน์ในการค้าการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวสำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑. จุดประสงค์ของกฎหมาย

โดยที่การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตาม CISG ซึ่งทำเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ อันเป็นกฎเกณฑ์ด้านการค้าและหลักปฏิบัติในระดับสากล เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการค้าในปัจจุบันและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นการส่งเสริมการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ CISG จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายนี้

๒. ขอบเขตการใช้บังคับ

กฎหมายนี้ให้ใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างคู่สัญญา ซึ่งไม่ว่าจะมีสัญชาติใด โดยมีสถานประกอบการอยู่ต่างรัฐกัน ซึ่งต่างก็เป็นรัฐภาคี CISG หรือเมื่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลนำไปสู่การใช้กฎหมายของรัฐภาคี CISG หรือเมื่อคู่สัญญาดตกลงกันให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับ แม้ว่าสถานประกอบการของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะมีได้อยู่ในรัฐภาคี CISG

อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้มีให้ใช้บังคับแก่การซื้อขายสินค้าซึ่งนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อประโยชน์ในครอบครัวหรือครัวเรือน เว้นแต่ผู้ขายมิได้รู้และไม่ควรได้รู้ก่อนหรือขณะทำสัญญาว่าสินค้าที่ซื้อขายกันนั้นมุ่งหมายจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การขายทอดตลาด การขายในกระบวนการบังคับคดีหรือกระบวนการตามกฎหมาย หรือการซื้อขายหุ้น หลักทรัพย์ ตราสารเปลี่ยนมือ เงินตรา ไฟฟ้า เรือหรืออากาศยาน และยานยนต์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

/๓. บทนิยาม...

^{๑๘} ปฏิญาพร เอมโอรุ. เล่มเดิม. น. ๑๖๓-๑๖๕

^{๑๙} Suthiporn Thaveechaiyagarn, "The Third World Perspective on the U.N. Convention on Contracts for the International sale of Goods," วารสารทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ, น.๒๔๖-๒๔๗

๓. บทนิยาม

กฎหมายนี้กำหนดให้คำว่า “สินค้า” หมายความว่า สัณหาวิมุตติซึ่งมีรูปร่าง และให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินซึ่งติดอยู่กับหรือประกอบเป็นอันเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีที่มุ่งหมายจะซื้อขายทรัพย์สินดังกล่าวในลักษณะที่แยกออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น

๔. เสรีภาพในการทำสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาหรือหลักอิสระของคู่สัญญา คู่สัญญาอาจจะบังคับหรือยกเว้นหรือเปลี่ยนแปลงผลของบทบัญญัติใด ๆ ในกฎหมายนี้ได้ ซึ่งเป็นการให้อิสระแก่คู่สัญญาที่จะตกลงไม่นำ CISG มาใช้บังคับในสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ และอาจเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่ CISG ไม่ได้กล่าวถึงไว้ในสัญญาก็ได้ แต่ไม่ควรขัดแย้งกับหลักเกณฑ์ที่ CISG ระบุไว้ชัดเจนว่าจะไม่ครอบคลุมถึงหรือเปลี่ยนแปลงจนไม่อาจถือได้ว่าอยู่ภายใต้การใช้บังคับของ CISG

๕. การก่อให้เกิดสัญญา

ประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการก่อให้เกิดสัญญา เช่น ลักษณะของคำเสนอและคำสนอง เวลาที่คำเสนอและคำสนองมีผล การเพิกถอนคำเสนอและคำสนอง การยกเลิกและการปฏิเสธ คำเสนอและคำสนอง

๖. หน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อ

แม้คู่สัญญาจะสามารถตกลงกันได้ให้ใช้กฎหมายไทยบังคับ ก็อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติด้วยเนื่องจากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บางมาตรา ไม่สอดคล้องกับการค้าระหว่างประเทศ เช่น มาตรา ๓๗๐ หากมีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นก็จะตกเป็นพับกับผู้รับโอนด้วย แต่ในทางการค้าระหว่างประเทศที่มีผู้ขนส่งเป็นตัวกลางขนส่งสินค้า ถ้าหากมีภัยพิบัติเกิดขึ้นระหว่างนั้น ถ้ายึดถือตามกฎหมายไทยผู้ซื้อก็ต้องรับความเสียหาย แต่ถ้ายึดถือตามกฎหมายระหว่างประเทศจะแตกต่างจากกฎหมายไทยและกำหนดไว้ชัดเจนว่า จะต้องส่งมอบสินค้าให้กับผู้ขนส่ง ความเสี่ยงในภัยพิบัติจึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ เป็นต้น

๗. วิธีการเยียวยา

ในกรณีที่มีการผิดสัญญา กฎหมายกำหนดทางเยียวยาไว้หลายประการ รวมทั้งการเรียกร้องให้ปฏิบัติการค้าระหนึ่ง การเรียกร้องให้ส่งสินค้าใหม่ทดแทนสินค้าเดิม การเรียกร้องให้ซ่อมแซม และการเรียกร้องค่าเสียหาย โดยกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้สิทธิในแต่ละเรื่อง และในกรณีที่มีการผิดสัญญาในสาระสำคัญ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาได้อีกด้วย ทั้งนี้ การผิดสัญญาในสาระสำคัญคือการผิดสัญญาในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ถึงขนาดที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งสูญเสียสิ่งซึ่งจะพึงคาดหวังตามสัญญา เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญาและวิญญูชนซึ่งอยู่ในพฤติการณ์เช่นเดียวกัน ไม่อาจคาดเห็นถึงผลของการผิดสัญญาดังกล่าว

/๘. การเลิกสัญญา...

๘. การเลิกสัญญาและผลของการเลิกสัญญา

เนื่องจากสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับสัญญาอื่นหลายสัญญา เช่น สัญญาขนส่ง สัญญาประกันภัย และสัญญาการชำระเงิน หากสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศสิ้นสุดลงก็มีผลกระทบต่อสัญญาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อันก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลัก “การรักษาสัญญา” โดยให้สัญญาเลิกหรือสิ้นสุดลงได้ยาก เช่น กำหนดให้การเลิกสัญญากระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีการผิดสัญญาในสาระสำคัญ (Fundamental Breach) และในกรณีที่ล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาตามคำบอกกล่าวให้ปฏิบัติตามสัญญา (Nachfrist Notice) นอกจากนี้ ยังกำหนดสิทธิในการแก้ไข (Cure) การผิดสัญญาบางประการด้วย อนึ่ง เมื่อเลิกสัญญาแล้ว กฎหมายกำหนดกลไกบางประการเพื่อความเป็นธรรม รวมทั้งการชดเชยสิ่งซึ่งได้จัดส่งหรือชำระตามสัญญา

๙. การตีความ

การตีความนี้ให้คำนึงถึงลักษณะความเป็นระหว่างประเทศ ความเป็นเอกภาพในการใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับ CISG และความสุจริตในทางการค้าระหว่างประเทศ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ ให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของ CISG และหากไม่มีหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ให้ใช้กฎหมายตามที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย

๑๐. ความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น

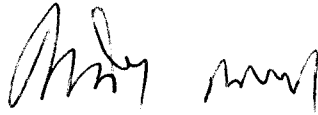
ในกรณีที่เป็นเรื่องซึ่งอยู่ภายใต้บังคับ CISG แต่ไม่มีบทบัญญัติที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ กฎหมายกำหนดให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของอนุสัญญา และหากไม่มีหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ให้ใช้กฎหมายภายในตามที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (Applicable Domestic Law) ทั้งนี้ หากกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑) ชี้ให้ใช้กฎหมายไทย ก็ต้องใช้กฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ทั้งนี้ การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศใด ๆ เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ ส่วนการบังคับใช้กฎหมาย CISG เมื่อมีการอนุวัติการแล้ว เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้ หากมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศแล้ว นักกฎหมายไทยอาจไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยชินต่อหลักการของ CISG รวมถึงหลักการตีความและบทบัญญัติถ้อยคำใน CISG จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการของ CISG ให้ชัดเจน และควรให้เวลาแก่นักกฎหมายไทยหรือผู้ประกอบการในประเทศศึกษาและปรับตัวให้สามารถรับกับหลักการดังกล่าว รวมทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควรเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงศาล และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรธุรกิจที่มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการสำคัญและความแตกต่างระหว่าง

/บทกฎหมาย...

บทกฎหมายที่ใช้บังคับกับการซื้อขายสินค้าภายในประเทศ และการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัว และรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ที่ตนมีภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศ

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ในการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๘ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๘ จึงมีมติเห็นชอบให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง แผนการให้มีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ พร้อมร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศ พ.ศ. .... เพื่อประกอบการพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

ร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

เหตุผล

โดยที่การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบการค้าระหว่างประเทศ จึงควรมีกฎหมายพิเศษ เพื่อบังคับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1980) ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ อันเป็นกฎเกณฑ์ด้านการค้าและหลักปฏิบัติในระดับสากล เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการค้าในปัจจุบันและเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ อันจะเอื้ออำนวยแก่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในขณะเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สินค้า” หมายความว่า สหกรณ์ทรัพย์ซึ่งมีรูปร่าง และให้หมายความรวมถึงทรัพย์ซึ่งติดอยู่กับหรือประกอบเป็นอันเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ในกรณีที่มุ่งหมายจะซื้อขายทรัพย์ดังกล่าวในลักษณะที่แยกออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น

“อนุสัญญา” หมายความว่า อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐ ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓

“สัญญา” หมายความว่า สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเฉพาะแก่การก่อให้เกิดสัญญาและสิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายอันเกิดจากสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ใช้บังคับแก่ความสมบูรณ์ของสัญญาหรือผลของสัญญาที่เกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ ตลอดจนความรับผิดชอบของผู้ขายในความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายอันเกิดจากสินค้า

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างคู่สัญญาเมื่อคู่สัญญาไม่ว่าจะมีสัญชาติใดมีสถานประกอบการอยู่ในรัฐต่างรัฐกันซึ่งต่างเป็นรัฐภาคีอนุสัญญา หรือเมื่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลนำไปสู่การใช้กฎหมายของรัฐภาคีอนุสัญญาหรือเมื่อคู่สัญญาดกกลงกันให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับ แม้ว่าสถานประกอบการของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะมีได้อยู่ในรัฐภาคีอนุสัญญา

คู่สัญญาอาจตกลงในสัญญาว่าจะไม่นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือตกลงให้ผิดแผกแตกต่างไปจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มิได้ปรากฏจากสัญญา จากทางการติดต่อระหว่างคู่สัญญา หรือจากข้อมูลที่คู่สัญญาเปิดเผยก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาว่าคู่สัญญามีสถานประกอบการในรัฐต่างรัฐกัน มิให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่สัญญานั้น

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การซื้อขายสินค้าซึ่งนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อประโยชน์ในครอบครัวหรือครัวเรือน เว้นแต่ผู้ขายมิได้รู้และไม่ควรได้รู้ก่อน หรือขณะทำสัญญาว่าสินค้าที่ซื้อขายกันนั้นมุ่งหมายจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การขายทอดตลาด การขายในกระบวนการบังคับคดีหรือกระบวนการตามกฎหมาย หรือการซื้อขายหุ้น หลักทรัพย์ตราสารเปลี่ยนมือ เงินตรา ไฟฟ้า เรือหรืออากาศยานและยานยนต์ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

มาตรา ๘ สัญญาเพื่อการส่งมอบสินค้าซึ่งต้องทำการผลิต ให้ถือเป็นการซื้อขาย เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งส่งสินค้าตกลงจัดหาวัตถุดิบในส่วนที่สำคัญอันจำเป็นต่อการผลิต

พระราชบัญญัตินี้มิใช้บังคับแก่สัญญาซึ่งหน้าที่ของคู่สัญญาฝ่ายที่จัดหาสินค้าประกอบด้วยแรงงานหรือบริการอื่นเป็นส่วนใหญ่

มาตรา ๙ การตีความพระราชบัญญัตินี้ให้คำนึงถึงลักษณะความเป็นระหว่างประเทศ ความเป็นเอกภาพในการใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา และความสุจริตในทางการค้าระหว่างประเทศ

ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ ให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของอนุสัญญา และหากไม่มีหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ให้ใช้กฎหมายตามที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑๐ ข้อความหรือการกระทำอื่นใดของคู่สัญญาให้ตีความตามความประสงค์ของคู่สัญญาฝ่ายนั้นอันเป็นความประสงค์ซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้หรือควรต้องรู้

ในกรณีที่ไม้อาจตีความตามความประสงค์ของคู่สัญญาตามวรรคหนึ่งได้ ให้ตีความข้อความหรือการกระทำอื่นใดของคู่สัญญาไปในทางที่วิญญูชนในฐานะเดียวกันกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งพึงเข้าใจในพฤติการณ์เช่นนั้น

ในการพิเคราะห์ความประสงค์ของคู่สัญญาหรือความเข้าใจของวิญญูชน ให้คำนึงถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง รวมถึงการเจรจา ทางปฏิบัติระหว่างคู่สัญญา ประเพณีทางการค้า และการกระทำในภายหลังของคู่สัญญาทุกฝ่าย

มาตรา ๑๑ คู่สัญญาต้องผูกพันกันตามประเพณีทางการค้าซึ่งได้ตกลงกัน หรือตามทางปฏิบัติที่เคยมีระหว่างกัน

เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าคู่สัญญาตกลงกันโดยปริยายที่จะผูกพันกันตามประเพณีทางการค้าซึ่งคู่สัญญาได้รู้หรือควรจะได้รู้ หากประเพณีทางการค้านั้นเป็นที่รู้อย่างแพร่หลายแก่คู่สัญญาในสัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าประเภทนั้น และคู่สัญญาเหล่านั้นได้ยึดถือตามประเพณีทางการค้าดังกล่าว

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๑) หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสถานประกอบการมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้ถือเอาสถานประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดกับสัญญาและการปฏิบัติตามสัญญาของตนเป็นสถานประกอบการ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ที่คู่สัญญารู้ หรือคาดหมายได้ในเวลาใดก่อนหรือขณะทำสัญญา

(๒) ในกรณีที่ไม่มีสถานประกอบการดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือเอาถิ่นที่อยู่ปกติเป็นสถานประกอบการ

มาตรา ๑๓ สัญญาซื้อขายไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ และไม่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดในเรื่องแบบของสัญญา โดยอาจนำสืบความมีอยู่ของสัญญาโดยวิธีการใด รวมทั้งโดยพยานบุคคล

มาตรา ๑๔ บทบัญญัติใดตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๒๘ หรือหมวด ๒ ซึ่งกำหนดให้การทำสัญญา การแก้ไขสัญญา การเลิกสัญญา คำเสนอ คำสนอง หรือการแสดงเจตนาใด กระทำได้ในรูปแบบใดโดยมีต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสถานประกอบการในรัฐภาคีซึ่งตั้งข้อสงวนตามข้อ ๙๖ ของอนุสัญญา ทั้งนี้ คู่สัญญาไม้อาจตกลงให้แตกต่างไปจากบทบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๑๕ เมื่อบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กล่าวถึงการผิดสัญญาในสาระสำคัญ ให้ถือว่า การผิดสัญญาของคู่สัญญาเป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ หากการผิดสัญญานั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงถึงขนาดที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งสูญเสียสิ่งซึ่งจะพึงคาดหมายตามสัญญา เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญาและวิญญูชนซึ่งอยู่ในพฤติการณ์เช่นเดียวกันไม่อาจคาดเห็นถึงผลของการผิดสัญญาดังกล่าว

มาตรา ๑๖ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติไว้ชัดแจ้งเป็นประการอื่นในพระราชบัญญัตินี้ หากคู่สัญญาฝ่ายใดได้ส่งคำบอกกล่าว คำร้องขอ หรือการสื่อสารอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามพฤติการณ์แล้ว ความล่าช้าหรือความผิดพลาดในการส่ง หรือการส่งไม่ถึงผู้รับยอมไม่ตัดสิทธิคู่สัญญาฝ่ายนั้นที่จะถือเอาตามการสื่อสารดังกล่าว

หมวด ๒

การเกิดสัญญา และวิธีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเลิกสัญญา

มาตรา ๑๗ คำเสนอคือ ข้อเสนอซึ่งกระทำต่อบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนโดยเฉพาะเจาะจงโดยมีความชัดเจนเพียงพอและแสดงเจตนาที่จะผูกพันตามข้อเสนอ นั้นเมื่อมีคำสนอง

ข้อเสนอที่ได้รับสินค้า และระบุหรือมีข้อกำหนดเพื่อให้รู้ปริมาณและราคาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ถือเป็นคำเสนอที่มีความชัดเจนเพียงพอ

ข้อเสนอซึ่งกระทำต่อบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนโดยไม่เฉพาะเจาะจงเป็นเพียงแต่การเชิญให้ทำคำเสนอ เว้นแต่จะได้รับไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๘ คำเสนอมีผลเมื่อไปถึงผู้รับคำเสนอ

คำเสนอซึ่งแม้จะยกเลิกไม่ได้ อาจถอนได้ หากคำเพิกถอนไปถึงผู้รับคำเสนอ ก่อนหรือขณะเดียวกันกับเวลาที่คำเสนอไปถึงผู้รับคำเสนอ

มาตรา ๑๙ ตราบใดที่สัญญายังมิได้เกิดขึ้น คำเสนออาจถอนได้ถ้าคำบอกกล่าวถอนคำเสนอไปถึงผู้รับคำเสนอ ก่อนที่ผู้รับคำเสนอจะส่งคำสนองรับ

คำเสนอไม่อาจถอนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้ามีกำหนดเวลาที่แน่นอนให้ทำคำสนองรับหรือระบุไว้เป็นประการอื่นว่าไม่อาจถอนคำเสนอได้
- (๒) ถ้ามีเหตุผลอันสมควรที่ผู้รับคำเสนอเชื่อได้ว่าคำเสนอไม่อาจถอนได้ และได้กระทำการโดยถือตามคำเสนอ นั้น

มาตรา ๒๐ คำเสนอแม้ไม่อาจถอนได้ ย่อมสิ้นความผูกพันเมื่อผู้รับคำเสนอส่งคำบอกปิดไปถึงผู้เสนอ

มาตรา ๒๑ คำสนองคือคำบอกกล่าวหรือการกระทำอื่นใดของผู้รับคำเสนอที่แสดงถึงการตกลงรับคำเสนอ

การนิ่งหรือการไม่กระทำการไม่ถือเป็นคำสนอง

คำสนองมีผลเมื่อไปถึงผู้เสนอภายในเวลาที่กำหนดไว้หรือภายในเวลาอันสมควรหากมิได้กำหนดเวลาไว้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงพฤติการณ์ทั้งปวงในการทำธุรกรรม ซึ่งรวมถึงความรวดเร็วของวิธีการที่ผู้เสนอใช้ในการทำคำเสนอ คำเสนอด้วยวาจาจะต้องสนองรับโดยพลันเว้นแต่พฤติการณ์ปรากฏเป็นอย่างอื่น

ถ้าตามเจตนาอันผู้เสนอได้แสดง หรือตามวิธีปฏิบัติซึ่งคู่สัญญาได้ปฏิบัติต่อกัน หรือตามประเพณีทางการค้า ไม่จำเป็นต้องมีคำบอกกล่าวสนอง สัญญาย่อมเกิดขึ้นในเวลาเมื่อมีการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดภายในเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคสาม อันพึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับ

มาตรา ๒๒ การตอบคำเสนออันมีข้อความเพิ่มเติม มีข้อจำกัด หรือมีข้อแก้ไขอย่างอื่น ให้ถือว่าเป็นคำบอกปิดไม่รับ ทั้งเป็นคำเสนอขึ้นใหม่ด้วยในตัว

การตอบคำเสนออันมีข้อความเพิ่มเติม มีข้อจำกัด หรือมีข้อแก้ไขอย่างอื่นซึ่งไม่ได้เปลี่ยนแปลงคำเสนอในสาระสำคัญให้ถือเป็นคำสนอง เว้นแต่ผู้เสนอจะปฏิเสธข้อความเพิ่มเติม ข้อจำกัด หรือข้อแก้ไขอย่างอื่นเช่นนั้นโดยวาจาหรือโดยส่งคำบอกกล่าวโดยมิชักช้า หากผู้เสนอมิได้ปฏิเสธเช่นนั้น ให้ถือว่าข้อตกลงตามสัญญาเป็นไปตามคำเสนอที่ได้มีการแก้ไขตามที่ระบุในคำสนอนั้น

การตอบคำเสนอที่มีข้อกำหนดเพิ่มเติมหรือแตกต่างไปจากคำเสนอในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงราคา การใช้ราคา คุณภาพและปริมาณสินค้า สถานที่หรือเวลาในการส่งมอบ ความรับผิดชอบของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการระงับข้อพิพาท ให้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงคำเสนอในสาระสำคัญ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้เสนอกำหนดระยะเวลาให้ทำคำสนองไว้ในจดหมาย ให้ระยะเวลานั้นเริ่มนับแต่วันที่ที่ปรากฏในจดหมาย หรือหากไม่ระบุวันที่ในจดหมายให้เริ่มนับแต่วันที่ที่ปรากฏบนซองจดหมาย

ในกรณีที่ผู้เสนอกำหนดระยะเวลาให้ทำคำสนองโดยทางโทรศัพท์ โทรพิมพ์ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยสื่ออื่นซึ่งอาจติดต่อกันได้โดยทันที ให้ระยะเวลานั้นเริ่มนับแต่ขณะที่คำเสนอไปถึงผู้รับคำเสนอ

ระยะเวลาให้ทำคำสนองที่กำหนดในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นับรวมวันหยุดราชการหรือวันหยุดงานด้วย

ในกรณีที่ผู้รับคำเสนอไม่สามารถส่งคำสนองให้แก่ผู้เสนอได้ตามที่อยู่ของผู้เสนอภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากวันสุดท้ายของระยะเวลาดังกล่าวตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดงาน ณ สถานที่ประกอบการของผู้เสนอ ให้ขยายเวลาดังกล่าวออกไปถึงวันเริ่มทำงานวันแรก

มาตรา ๒๔ คำสอนที่ไปถึงล่วงหน้าให้มีผลเป็นคำสอน หากผู้เสนอแจ้งด้วยวาจาหรือส่งคำบอกกล่าวไปยังผู้รับคำเสนอโดยมิชักช้าถึงการมีผลเช่นนั้น

ถ้าจดหมายหรือเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรอื่นที่เป็นคำสอนไปถึงล่วงหน้า แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าคำสอนนั้นได้ส่งในพฤติการณ์ซึ่งตามปกติควรจะไปถึงผู้เสนอภายในกำหนด ให้ถือว่าคำสอนนั้นมิได้ล่วงเวลา เว้นแต่ผู้เสนอได้แจ้งด้วยวาจาหรือโดยส่งคำบอกกล่าวแก่ผู้รับคำเสนอโดยมิชักช้าว่าคำสอนนั้นได้สิ้นผลแล้ว

มาตรา ๒๕ ผู้เสนออาจถอนคำสอนได้หากคำบอกกล่าวแจ้งการถอนไปถึงผู้เสนอก่อนหรือในเวลาเดียวกับที่คำสอนจะมีผล

มาตรา ๒๖ สัญญาเกิดขึ้นเมื่อคำสอนตอบรับคำเสนอมีผลตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้ถือว่าคำเสนอ คำสอน หรือการแสดงเจตนาอื่นใดไปถึงผู้รับเมื่อได้แจ้งด้วยวาจา หรือส่งโดยวิธีอื่นไปยังสถานที่ทำการ หรือที่อยู่ทางไปรษณีย์ของผู้รับ หรือไปยังถิ่นที่อยู่ปกติของผู้รับ หากผู้รับไม่มีสถานที่ทำการหรือไม่มีที่อยู่ทางไปรษณีย์

มาตรา ๒๘ สัญญาอาจแก้ไขหรือเลิกได้โดยการตกลงของคู่สัญญา

หากสัญญาซึ่งทำขึ้นเป็นหนังสือกำหนดให้การแก้ไขหรือเลิกสัญญาต้องทำเป็นหนังสือ การแก้ไขหรือเลิกสัญญาต้องทำเป็นหนังสือด้วย เว้นแต่การกระทำของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเชื่อว่าการแก้ไขหรือเลิกสัญญาไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๒๙ การบอกเลิกสัญญามีผลเมื่อได้บอกกล่าวแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

หมวด ๓

หน้าที่ของผู้ขาย

มาตรา ๓๐ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสินค้า และโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าตามที่กำหนดไว้ในสัญญาและพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๑ หากไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ขายส่งมอบสินค้าไปยังสถานที่อื่นใดโดยเฉพาะ ให้ถือว่าผู้ขายส่งมอบสินค้าแล้ว ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) หากสัญญานั้นต้องมีการขนส่งสินค้าจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เมื่อส่งมอบให้แก่ผู้ขนส่งรายแรก

(๒) กรณีที่ไม่อยู่ภายใต้ (๑) หากเป็นสัญญาซื้อขายสินค้าเฉพาะสิ่งหรือสินค้าซึ่งยังมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนแต่จะต้องนำมาจากสถานที่เก็บสินค้าหรือจะต้องผลิตขึ้น โดยในขณะทำสัญญานั้นคู่สัญญาได้รู้ว่าสินค้าอยู่หรือจะผลิต ณ สถานที่ใดเป็นการเฉพาะ เมื่อทำให้สินค้าอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ ณ สถานที่นั้น

(๓) ในกรณีอื่น เมื่อได้ทำให้สินค้าอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ ณ สถานประกอบการของผู้ขายในขณะทำสัญญา

มาตรา ๓๒ หากผู้ขายได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งตามสัญญาหรือตามพระราชบัญญัตินี้ แต่มิได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นสินค้าตามสัญญา โดยการทำเครื่องหมายบนสินค้า หรือโดยระบุในเอกสารเกี่ยวกับการส่งสินค้าหรือโดยเอกสารอื่นใด ผู้ขายต้องส่งคำบอกกล่าวถึงการส่งสินค้าโดยระบุตัวสินค้านั้นให้ผู้ซื้อ

หากผู้ขายมีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า ผู้ขายต้องเข้าทำสัญญาต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นแก่การขนส่งสินค้านั้นไปยังสถานที่ที่กำหนดในสัญญาด้วยวิธีการขนส่งที่เหมาะสมตามพฤติการณ์และสอดคล้องกับข้อตกลงตามปกติของการขนส่งเช่นว่านั้น

หากไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ขายต้องเอาประกันภัยในการขนส่งสินค้า เมื่อผู้ซื้อร้องขอ ให้ผู้ขายจัดหาบรรดาข้อมูลที่เป็นเพื่อให้ผู้ซื้อสามารถจัดทำประกันภัยได้

มาตรา ๓๓ ผู้ขายต้องส่งมอบสินค้า

(๑) ในวันที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือวันที่สามารถอนุมานได้จากสัญญา

(๒) ในเวลาใดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่สามารถอนุมานได้จากสัญญา เว้นแต่จะปรากฏจากพฤติการณ์ว่าผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดวันส่งมอบ

(๓) ในกรณีอื่น ภายในเวลาอันสมควรหลังจากวันทำสัญญา

มาตรา ๓๔ หากสัญญากำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสินค้า ผู้ขายต้องส่งมอบเอกสารดังกล่าว ณ เวลาและสถานที่ และตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในสัญญา หากผู้ขายส่งมอบเอกสารดังกล่าวก่อนเวลาที่กำหนด ผู้ขายสามารถแก้ไขเอกสารดังกล่าวให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาส่งมอบได้ หากไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้ซื้อเกินสมควร ทั้งนี้ ผู้ซื้อยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๕ ผู้ขายต้องส่งมอบสินค้าที่มีปริมาณ คุณภาพ และลักษณะตรงตามที่ระบุในสัญญารวมทั้งใส่ไว้หรือบรรจุไว้ในหีบห่อตามที่กำหนดในสัญญา

หากมิได้ตกลงไว้เป็นประการอื่น ให้ถือว่าสินค้าตรงตามสัญญาเมื่อ

(๑) เหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ

(๒) เหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เฉพาะซึ่งผู้ขายรู้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายในขณะที่ทำสัญญา เว้นแต่พฤติการณ์จะปรากฏให้เห็นว่าผู้ซื้อไม่ได้ยึดถือหรือไม่มีเหตุอันควรที่จะยึดถือในความเชี่ยวชาญหรือการตัดสินใจของผู้ขาย

(๓) มีคุณภาพตามที่ผู้ขายได้แสดงไว้ตามสินค้าตัวอย่างหรือสินค้าต้นแบบ

(๔) ใส่ไว้หรือบรรจุไว้ในหีบห่อตามวิธีการปกติสำหรับสินค้านั้น หรือหากไม่มีวิธีการปกติเช่นว่านั้น ได้ใส่ไว้หรือบรรจุไว้ในหีบห่อตามวิธีการที่เพียงพอแก่การรักษาสินค้า

ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสองในกรณีที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญา หากผู้ซื้อหรือควรจะต้องรู้ถึงความไม่ตรงตามสัญญาเช่นว่านั้นในขณะที่ทำสัญญา

มาตรา ๓๖ ผู้ขายต้องรับผิดชอบตามสัญญาและพระราชบัญญัตินี้ในกรณีที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญาในขณะที่ความเสี่ยงภัยได้โอนไปยังผู้ซื้อ แม้ว่าความไม่ตรงตามสัญญาดังกล่าวจะเป็นที่ประจักษ์ในภายหลัง

ผู้ขายต้องรับผิดชอบในกรณีที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญาซึ่งเกิดขึ้นภายหลังเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งและเนื่องมาจากการที่ตนไม่ปฏิบัติตามภาระหนึ่งอย่างใดตามสัญญา ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติผิดคำรับประกันว่าสินค้านั้นจะยังคงมีความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติหรือมุ่งจะใช้เฉพาะ หรือจะคงคุณภาพหรือคุณลักษณะตลอดระยะเวลาที่ได้รับประกันนั้น

มาตรา ๓๗ หากผู้ขายส่งมอบสินค้าก่อนวันกำหนดส่งมอบ ผู้ขายอาจส่งสินค้าในส่วนหรือปริมาณที่ขาด หรือส่งสินค้าใหม่ทดแทน หรือเยียวยาแก้ไขการที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญา ได้จนถึงวันกำหนดส่งมอบโดยการที่ใช้สิทธิดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้ซื้อเกินสมควร ทั้งนี้ ผู้ซื้อยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ ผู้ซื้อต้องตรวจสอบหรือจัดให้มีการตรวจสอบสินค้าโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ตามพฤติการณ์

หากสัญญาต้องมีการขนส่งสินค้าจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง การตรวจสอบสินค้าอาจเลื่อนออกไปจนกว่าสินค้านั้นได้มาถึงที่หมายแล้ว

หากผู้ซื้อเปลี่ยนเส้นทางการส่งสินค้าไปยังที่อื่นในระหว่างขนส่งหรือส่งต่อสินค้าไปยังที่หมายใหม่โดยผู้ซื้อไม่มีโอกาสอันควรที่จะตรวจสอบสินค้า และในขณะที่ทำสัญญาผู้ขายได้รู้หรือควรจะได้รู้ว่าอาจมีการเปลี่ยนเส้นทางหรือการส่งต่อเช่นนั้น การตรวจสอบสินค้าอาจเลื่อนออกไปได้จนกว่าสินค้านั้นจะถึงที่หมายแห่งใหม่แล้ว

มาตรา ๓๙ ผู้ซื้อเสียสิทธิที่จะอ้างความไม่ตรงตามสัญญาของสินค้า หากผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวให้ผู้ขายรู้ถึงลักษณะของความไม่ตรงตามสัญญานั้นภายในกำหนดเวลาอันสมควรหลังจากที่ผู้ซื้อได้รู้หรือควรจะได้รู้ถึงกรณีดังกล่าว

ไม่ว่าในกรณีใด ผู้ซื้อเสียสิทธิที่จะอ้างความไม่ตรงตามสัญญาของสินค้า หากผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวให้ผู้ขายรู้ภายในกำหนดเวลาสองปี นับแต่วันที่มีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ เว้นแต่ระยะเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับระยะเวลารับประกันตามสัญญา

มาตรา ๔๐ ผู้ขายไม่มีสิทธิที่จะอ้างมาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ หากผู้ขายรู้หรือควรจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความไม่ตรงตามสัญญาแต่ไม่ได้แจ้งให้ผู้ซื้อรู้

มาตรา ๔๑ ผู้ขายต้องส่งมอบสินค้าโดยปลอดจากสิทธิหรือการเรียกร้องใดของบุคคลภายนอก เว้นแต่ผู้ซื้อตกลงจะรับมอบสินค้าภายใต้สิทธิหรือการเรียกร้องดังกล่าว

ในกรณีที่สิทธิหรือการเรียกร้องตามวรรคหนึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ผู้ขายต้องรู้หรือควรจะต้องรู้ถึงสิทธิหรือการเรียกร้องดังกล่าวในขณะที่ทำสัญญา ทั้งนี้

สิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่นจะต้องเป็นสิทธิตามกฎหมายแห่งรัฐดังต่อไปนี้

(๑) รัฐที่คู่สัญญาประสงค์ในขณะทำสัญญาว่จะนำสินค้าไปใช้หรือขายต่อ หรือ

(๒) รัฐที่ผู้ซื้อมีสถานประกอบการตั้งอยู่ในกรณีอื่นนอกจาก (๑)

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ในขณะที่ทำสัญญานั้น ผู้ซื้อได้รู้หรือควรจะต้องรู้ถึงสิทธิหรือการเรียกร้องนั้น หรือ

(๒) สิทธิหรือการเรียกร้องนั้นเกิดจากการที่ผู้ขายปฏิบัติตามแบบทางเทคนิค การออกแบบ สูตร หรือคุณลักษณะเฉพาะอื่นๆ ซึ่งผู้ซื้อกำหนด

มาตรา ๔๒ ผู้ซื้อเสียสิทธิในการอ้างบทบัญญัติในมาตรา ๔๑ หากผู้ซื้อไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ขายรู้ถึงลักษณะของสิทธิหรือการเรียกร้องของบุคคลภายนอกนั้นภายในกำหนดเวลาอันสมควร หลังจากที่ได้รู้หรือควรจะได้รู้ถึงสิทธิหรือการเรียกร้องเช่นนั้น

ผู้ขายไม่มีสิทธิที่จะอ้างบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง หากผู้ขายรู้ถึงสิทธิและลักษณะของสิทธิหรือการเรียกร้องของบุคคลภายนอกนั้น

มาตรา ๔๓ หากผู้ซื้อไม่ได้บอกกล่าวตามมาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๒ โดยมีเหตุอันควร ผู้ซื้อยังคงมีสิทธิขอให้ผู้ขายลดราคา หรือเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขาย ยกเว้นค่าขาดกำไร

หมวด ๔

การเยียวยาเนื่องจากการผิดสัญญาของผู้ขาย

มาตรา ๔๔ หากผู้ขายไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาหรือพระราชบัญญัตินี้ ผู้ซื้ออาจ

(๑) ใช้สิทธิตามมาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๕๑

(๒) เรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๗๓ ถึงมาตรา ๗๖

การใช้สิทธิเยียวยาอื่นไม่ตัดสิทธิผู้ซื้อที่จะเรียกร้องค่าเสียหาย

เมื่อผู้ซื้อได้ใช้สิทธิในการเยียวยาใดจากการที่ผู้ขายผิดสัญญา ศาลหรือคณะอนุญาโตตุลาการไม่อาจผ่อนเวลาให้แก่ผู้ขายในการปฏิบัติตามการชำระหนี้

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ผู้ขายไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญา ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ขายปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญา เว้นแต่ผู้ซื้อได้ใช้สิทธิเยียวยาที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามการชำระหนี้

(๒) ส่งสินค้าทดแทนสินค้าที่ไม่ตรงตามสัญญา หากความไม่ตรงตามสัญญานั้น เป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ

(๓) ช่อมแซมสินค้าที่ไม่ตรงตามสัญญา เว้นแต่จะไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์

ทั้งนี้ การเรียกร้องตาม (๒) และ (๓) ต้องกระทำควบคู่กับการบอกกล่าวตามมาตรา ๔๐ หรือภายในเวลาอันควรหลังจากนั้น

มาตรา ๔๖ ถ้าผู้ขายไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ผู้ซื้ออาจกำหนดระยะเวลาพอสมควรแล้วบอกกล่าวให้ผู้ขายชำระหนี้ภายในระยะเวลานั้นก็ได้ ในระหว่างนั้น ผู้ซื้อจะการใช้การเยียวยาอื่นไม่ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะได้รับคำบอกกล่าวจากผู้ขายว่าจะไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ผู้ซื้อไม่เสียสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากความล่าช้าในการปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๔๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ แม้ภายหลังวันกำหนดส่งมอบสินค้า ผู้ขายอาจเยียวยาการผิดนัดชำระหนี้ของตนได้ หากการใช้สิทธิดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดความล่าช้าและความไม่สะดวกแก่ผู้ซื้อเกินสมควร หรือไม่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในการชดเชยคืนค่าใช้จ่ายที่ผู้ซื้อได้ชำระไปก่อนแล้ว ทั้งนี้ ผู้ซื้อยังคงมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้

หากผู้ขายมีคำขอให้ผู้ซื้อตอบกลับมาว่าจะยอมรับการปฏิบัติการชำระหนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่ผู้ขายกำหนดหรือไม่ แต่ผู้ซื้อไม่ได้ตอบกลับภายในเวลาอันสมควร ผู้ขายอาจจะปฏิบัติการชำระหนี้ตามคำขอนั้นได้ ทั้งนี้ ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวผู้ซื้อไม่อาจใช้การเยียวยาใดที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติการชำระหนี้

คำบอกกล่าวของผู้ขายว่าจะปฏิบัติการชำระหนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใด ภายในกำหนดเวลาใด ให้ถือว่า มีคำขอให้ตอบกลับตามวรรคสองด้วย

คำขอหรือคำบอกกล่าวของผู้ขายตามวรรคสองหรือวรรคสามไม่มีผลหากผู้ซื้อไม่ได้รับคำขอหรือคำบอกกล่าวดังกล่าว

มาตรา ๔๘ ผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ของผู้ขายเป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ หรือ

(๒) ในกรณีไม่ส่งมอบสินค้า ผู้ขายไม่ส่งมอบสินค้าภายในระยะเวลาตามมาตรา ๔๖ หรือผู้ขายแจ้งว่าจะไม่ส่งมอบภายในระยะเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ขายได้ส่งมอบสินค้า ผู้ซื้อเสียสิทธิในการบอกเลิกสัญญา เว้นแต่ผู้ซื้อจะได้บอกเลิกสัญญาในกรณีและภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการส่งมอบล่าช้า ภายในกำหนดเวลาอันสมควรหลังจากที่ผู้ซื้อรู้ว่าได้มีการส่งมอบสินค้า

(๒) ในกรณีอื่น ภายในกำหนดเวลาอันสมควร

(ก) หลังจากผู้ซื้อหรือควรจะได้รู้ถึงการผิดสัญญา

(ข) หลังจากระยะเวลาที่ผู้ซื้อกำหนดตามมาตรา ๔๖ ได้ล่วงพ้นไปแล้ว หรือหลังจากผู้ขายได้แจ้งว่าจะไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หรือ

(ค) หลังจากระยะเวลาที่ผู้ขายกำหนดว่าจะปฏิบัติการชำระหนี้ตามมาตรา ๔๗ วรรคสอง หรือหลังจากผู้ซื้อตอบกลับว่าจะไม่ยอมรับการปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๔๙ หากสินค้าไม่ตรงตามสัญญา และไม่ว่าจะได้มีการใช้ราคากันแล้วหรือไม่ ผู้ซื้ออาจลดราคาสินค้าลงตามสัดส่วนของมูลค่าของสินค้าขณะส่งมอบเทียบกับมูลค่าของสินค้าที่ตรงตามสัญญาหากมีการส่งมอบตามสัญญา แต่หากผู้ขายได้เยียวยาแก้ไขการไม่ชำระหนี้ของตนตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๔๗ หรือหากผู้ซื้อปฏิเสธที่จะยอมรับการชำระหนี้ของผู้ขายตามบทบัญญัติข้างต้น ผู้ซื้อไม่อาจลดราคาสินค้าได้

มาตรา ๕๐ หากผู้ขายส่งมอบสินค้าขาดจำนวนหรือส่งมอบสินค้าบางส่วนไม่ตรงตามสัญญา ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับแก่ส่วนที่ขาดจำนวนหรือส่วนที่ไม่ตรงตามสัญญานั้น

ผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาเสียทั้งหมดก็ได้ หากการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่งถึงขนาดเป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ

มาตรา ๕๑ หากผู้ขายส่งมอบสินค้าก่อนวันที่กำหนด ผู้ซื้ออาจรับมอบหรือปฏิเสธการรับมอบสินค้านั้นก็ได้

หากผู้ขายส่งมอบสินค้าลำจำนวนตามสัญญา ผู้ซื้ออาจรับมอบหรือปฏิเสธการรับมอบสินค้าในส่วนที่ลำจำนวนก็ได้ หากผู้ซื้อรับมอบสินค้าส่วนที่ลำจำนวนทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ซื้อต้องใช้ราคาตามส่วน

หมวด ๕

หน้าที่ของผู้ซื้อ

มาตรา ๕๒ ผู้ซื้อต้องใช้ราคาและรับมอบสินค้าตามสัญญาและพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๓ หน้าที่ของผู้ซื้อในการใช้ราคาให้รวมถึงการดำเนินการและปฏิบัติตามระเบียบพิธีทั้งปวงตามสัญญาหรือกฎหมายและระเบียบข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการใช้ราคา

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่คู่สัญญาได้ตกลงทำสัญญากันแล้ว แต่มิได้กำหนดราคาหรือวิธีการในการกำหนดราคาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย และหากไม่ปรากฏข้อบ่งชี้เป็นประการอื่น ให้คู่สัญญาใช้ราคาซื้อขายที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในเวลาที่ทำสัญญานั้นภายใต้พฤติการณ์ทางการค้าที่เทียบเคียงกันได้

มาตรา ๕๕ หากมีการกำหนดราคาสินค้าตามน้ำหนัก ในกรณีที่มีข้อสงสัยให้ใช้เฉพาะน้ำหนักสุทธิของสินค้าเป็นเกณฑ์

มาตรา ๕๖ หากไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ซื้อใช้ราคา ณ สถานที่ใดเป็นการเฉพาะ ผู้ซื้อต้องใช้ราคาให้แก่ผู้ขาย

(๑) ณ สถานที่ประกอบการของผู้ขาย หรือ

(๒) ณ สถานที่ที่ทำการส่งมอบ หากการใช้ราคาจะต้องกระทำเมื่อมีการส่งมอบสินค้าหรือเอกสารประกอบการซื้อขาย

ผู้ขายต้องรับภาระออกค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการย้ายสถานประกอบการของผู้ขายภายหลังการทำสัญญา

มาตรา ๕๗ หากไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ซื้อใช้ราคา ณ เวลาใดเป็นการเฉพาะ ผู้ซื้อต้องใช้ราคาเมื่อผู้ขายได้ส่งมอบสินค้าหรือเอกสารแสดงสิทธิในสินค้าให้แก่ผู้ซื้อแล้วตามสัญญาและพระราชบัญญัตินี้ ผู้ขายอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ซื้อใช้ราคาเมื่อมีการส่งมอบสินค้าหรือเอกสารดังกล่าวก็ได้

หากสัญญาต้องมีการขนส่งสินค้า ผู้ขายอาจกำหนดเงื่อนไขว่าจะไม่ส่งมอบสินค้าหรือเอกสารแสดงสิทธิในสินค้าจนกว่าผู้ซื้อจะใช้ราคาก็ได้

ผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องใช้ราคาจนกว่าจะได้มีโอกาสตรวจสอบสินค้า เว้นแต่กระบวนการส่งมอบหรือการใช้ราคาที่คู่สัญญาดกกลงกันไม่เปิดโอกาสให้กระทำเช่นนั้นได้

มาตรา ๕๘ ผู้ซื้อต้องใช้ราคาในวันที่กำหนดไว้หรือวันที่สามารถอนุมานได้จากสัญญาและพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอหรือการปฏิบัติการอื่นใดของผู้ขาย

มาตรา ๕๙ ในการรับมอบผู้ซื้อต้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (๑) กระทำการทั้งปวงอันควรคาดหมายได้จากผู้ซื้อเพื่อให้ผู้ขายสามารถส่งมอบได้ และ
- (๒) เข้าครอบครองสินค้า

หมวด ๖

การเยียวยาเนื่องจากการผิดสัญญาของผู้ซื้อ

มาตรา ๖๐ หากผู้ซื้อไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญาหรือพระราชบัญญัตินี้ ผู้ขายอาจ

- (๑) ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๑ ถึงมาตรา ๖๔
- (๒) เรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๗๓ ถึงมาตรา ๗๖

การใช้สิทธิเยียวยาอื่นไม่ตัดสิทธิผู้ขายที่จะเรียกร้องค่าเสียหาย

เมื่อผู้ขายได้ใช้สิทธิในการเยียวยาใดจากการที่ผู้ซื้อผิดสัญญา ศาลหรือคณะอนุญาโตตุลาการไม่อาจผ่อนเวลาให้แก่ผู้ซื้อในการปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๖๑ ผู้ขายอาจเรียกร้องให้ผู้ซื้อใช้ราคา รับมอบ หรือปฏิบัติการชำระหนี้อื่น เว้นแต่ผู้ขายได้ใช้การเยียวยาอื่นที่ไม่สอดคล้องกับการเรียกร้องนั้น

มาตรา ๖๒ ถ้าผู้ซื้อไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ผู้ขายอาจกำหนดระยะเวลาพอสมควรแล้วบอกกล่าวให้ผู้ซื้อชำระหนี้ภายในระยะเวลานั้นก็ได้ ในระหว่างนั้นผู้ขายจะการใช้การเยียวยาอื่นไม่ได้ เว้นแต่ผู้ขายจะได้รับคำบอกกล่าวจากผู้ซื้อว่าจะไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แต่ผู้ขายไม่เสียสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากความล่าช้าในการปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๖๓ ผู้ขายอาจบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ของผู้ซื้อเป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ หรือ
- (๒) ผู้ซื้อไม่ใช้ราคา ไม่รับมอบสินค้า หรือแจ้งว่าจะไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่ผู้ขายได้ขยายให้ตามมาตรา ๖๒

หากผู้ซื้อได้ใช้ราคาแล้ว ผู้ขายเสียสิทธิในการบอกเลิกสัญญา เว้นแต่ผู้ขายได้บอกเลิกสัญญาในกรณีและภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่มีการปฏิบัติการชำระหนี้ล่าช้า ก่อนผู้ขายได้ทราบว่ามี การปฏิบัติการชำระหนี้
- (๒) ในกรณีอื่น ภายในกำหนดเวลาอันสมควร
  - (ก) หลังจากผู้ขายรู้หรือควรจะได้รู้ถึงการผิดสัญญาดังกล่าว หรือ
  - (ข) หลังจากระยะเวลาที่ผู้ขายกำหนดตามมาตรา ๖๒ ได้ล่วงพ้นไปแล้ว หรือหลังจากผู้ซื้อได้แจ้งว่าจะไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๖๔ หากสัญญากำหนดให้ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดรูปแบบ ปริมาณ ปริมาตร หรือลักษณะประการอื่นของสินค้า และผู้ซื้อไม่ได้กำหนดรายละเอียดของสินค้าเช่นนั้นในวันที่ได้ทำการตกลงกันไว้ หรือภายในกำหนดเวลาอันสมควรหลังจากที่ได้รับคำร้องขอจากผู้ขาย ผู้ขายอาจกำหนดรายละเอียดของสินค้าด้วยตนเองตามความต้องการของผู้ซื้ออันล่วงรู้แก่ผู้ขาย ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิอื่นใดของผู้ขาย

หากผู้ขายได้กำหนดรายละเอียดตามวรรคหนึ่ง ผู้ขายต้องแจ้งรายละเอียดดังกล่าวแก่ผู้ซื้อ และกำหนดเวลาอันสมควรเพื่อให้ผู้ซื้อสามารถกำหนดรายละเอียดเป็นประการอื่นได้ หากผู้ซื้อไม่ได้กำหนดรายละเอียดเป็นประการอื่นภายในระยะเวลาดังกล่าวหลังจากได้รับการแจ้งดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าข้อกำหนดของผู้ขายมีผลผูกพันคู่สัญญา

หมวด ๗

การโอนความเสี่ยงภัย

มาตรา ๖๕ การสูญหายหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสินค้าภายหลังความเสี่ยงภัยได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว ไม่เป็นการปลดปล่อยผู้ซื้อจากการใช้ราคา เว้นแต่การสูญหายหรือความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำการหรืองดเว้นกระทำการของผู้ขาย

มาตรา ๖๖ หากสัญญาต้องมีการขนส่งสินค้าจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง และผู้ขายไม่มีหน้าที่ส่งมอบสินค้าไปยังสถานที่ใดโดยเฉพาะ ให้ถือว่าความเสี่ยงภัยได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้วเมื่อผู้ขายได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งรายแรกเพื่อส่งต่อไปยังผู้ซื้อตามสัญญา หากผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่ง ณ สถานที่ที่ระบุไว้โดยเฉพาะ ให้ถือว่าความเสี่ยงภัยยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะได้ส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้ขนส่ง ณ สถานที่นั้น การที่ผู้ขายมีสิทธิยึดหน่วงเอกสารแสดงสิทธิในสินค้าไม่กระทบกระเทือนถึงการโอนความเสี่ยงภัยไปยังผู้ซื้อ

ความเสี่ยงภัยจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นสินค้าตามสัญญา ทั้งนี้ไม่ว่าจะโดยการทำเครื่องหมายบนสินค้า หรือโดยระบุในเอกสารเกี่ยวกับการส่งสินค้า หรือโดยการบอกกล่าวแก่ผู้ซื้อ หรือโดยวิธีการอื่นใด

มาตรา ๖๗ ความเสี่ยงภัยในสินค้าซึ่งซื้อขายในระหว่างการขนส่งย่อมโอนไปยังผู้ซื้อ ณ ขณะทำสัญญา แต่หากปรากฏจากพฤติการณ์ว่าความเสี่ยงภัยจะโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่เวลาที่ได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งซึ่งได้ออกเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งสัญญาขนส่ง ให้ถือว่าความเสี่ยงภัยโอนไปยังผู้ซื้อนับแต่เวลานั้น ทั้งนี้ ผู้ขายยังคงต้องรับความเสี่ยงภัยดังกล่าว หาก ณ ขณะทำสัญญาผู้ขายได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความสูญหายหรือความเสียหายของสินค้า และมีได้เปิดเผยให้แก่ผู้ซื้อทราบ

มาตรา ๖๘ หากมิใช่กรณีตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ความเสี่ยงภัยจะโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อผู้ซื้อได้เข้าครอบครองสินค้าแล้ว หรือหากผู้ซื้อไม่ได้เข้าครอบครองสินค้า ภายในเวลาอันควรนับแต่เวลาที่ได้มีการทำให้สินค้าอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อและผู้ซื้อไม่ได้รับมอบอันเป็นการผิดสัญญา

หากผู้ซื้อไม่มีหน้าที่เข้าครอบครองสินค้า ณ สถานที่อื่นซึ่งมิใช่สถานประกอบการของผู้ขาย ความเสี่ยงภัยย่อมโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อถึงกำหนดส่งมอบ และผู้ซื้อได้รู้แล้วว่าได้มีการทำให้สินค้าอยู่ในเงื้อมมือของตนแล้ว ณ สถานที่นั้น

หากสินค้าตามสัญญายังมิได้กำหนดลงไว้แน่นอน มิให้ถือว่าสินค้านั้นอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อจนกว่าจะระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสินค้าตามสัญญา

มาตรา ๖๙ หากผู้ขายผิดสัญญาในสาระสำคัญ บทบัญญัติมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ ไม่ทำให้ผู้ซื้อเสียสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันเนื่องมาจากการผิดสัญญา

หมวด ๘

การผิดสัญญาที่อาจคาดหมายได้และสัญญาจัดส่งสินค้าเป็นงวด

มาตรา ๗๐ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอาจพักการปฏิบัติการชำระหนี้ของตนหากเป็นที่ประจักษ์หลังจากการทำสัญญาว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ในส่วนที่สำคัญ อันเป็นผลมาจาก

- (๑) ไม่สามารถหรือขาดความน่าเชื่อถืออย่างร้ายแรงที่จะปฏิบัติการชำระหนี้ หรือ
- (๒) พฤติกรรมในการเตรียมการหรือการปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้น

หากผู้ขายได้ส่งสินค้าแล้วก่อนที่จะเกิดเหตุที่ระบุในวรรคหนึ่งจะเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ขาย ผู้ขายอาจจะจับไม่ให้มีการมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อได้แม้ว่าผู้ซื้อจะมีเอกสารแสดงสิทธิในการรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ความในวรรคนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอก

คู่สัญญาฝ่ายที่פקการชำระหนี้ไม่ว่าก่อนหรือภายหลังการจัดส่งสินค้าต้องส่งคำบอกกล่าวถึงการפקการชำระหนี้ไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งโดยพลัน และให้ดำเนินการปฏิบัติการชำระหนี้ต่อไปหากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้ให้หลักประกันที่เพียงพอในการปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๗๑ หากก่อนถึงวันปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญาเป็นที่ชัดเจนว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะกระทำการผิดสัญญาในสาระสำคัญ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญาได้

หากมีเวลาเพียงพอ คู่สัญญาซึ่งประสงค์จะบอกเลิกสัญญาต้องส่งคำบอกกล่าวตามสมควรไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้โอกาสแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในการจัดหาหลักประกันที่เพียงพอในการปฏิบัติการชำระหนี้

บทบัญญัติในวรรคสองมิให้ใช้บังคับหากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้แจ้งว่าตนจะไม่ปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่สัญญาจัดส่งสินค้าเป็นงวด หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่งอันเป็นการผิดสัญญาในสาระสำคัญ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญาเฉพาะในงวดนั้นก็ได้

หากการที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่ง เป็นเหตุให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการผิดสัญญาในสาระสำคัญในงวดอื่นต่อไปด้วย คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญาในงวดอื่นต่อไปนั้นได้ โดยต้องดำเนินการภายในเวลาอันสมควร

ผู้ซื้อซึ่งบอกเลิกสัญญาในส่วนของการส่งมอบใด อาจบอกเลิกในส่วนของการส่งมอบก่อนหน้านี้หรือในอนาคตไปพร้อมกัน หากการส่งมอบหรือสินค้ามีความเกี่ยวพันกันหรืออาศัยซึ่งกันและกันจนไม่สามารถใช้ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของคู่สัญญาในขณะที่ทำสัญญา

หมวด ๔

ค่าเสียหาย

มาตรา ๗๓ ค่าเสียหายที่เกิดจากการผิดสัญญาของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง ประกอบด้วยจำนวนเงินเท่ากับค่าเสียหาย รวมถึงค่าขาดกำไรของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งอันเป็นผลมาจากการผิดสัญญานั้น ค่าเสียหายเช่นว่านี้ต้องไม่เกินความเสียหายที่คู่สัญญาฝ่ายที่กระทำผิดสัญญาได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นในขณะที่ทำสัญญา โดยพิเคราะห์ถึงข้อเท็จจริงและเรื่องต่าง ๆ ที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นได้รู้หรือควรจะได้รู้ถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการผิดสัญญานั้น

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญา หากผู้ซื้อได้ซื้อสินค้าอื่นทดแทนหรือผู้ขายได้ขายสินค้านั้นต่อไปยังผู้อื่นโดยประการและในเวลาอันสมควรภายหลังจากที่ได้มีการบอกเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาฝ่ายที่เรียกค่าเสียหายอาจเรียกเอาผลต่างระหว่างราคาที่กำหนดไว้ในสัญญากับราคาสินค้าที่ซื้อมาทดแทนหรือที่ขายต่อไปยังผู้อื่นนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอื่นตามมาตรา ๗๓

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาและปรากฏราคาสินค้าในขณะนั้น หากคู่สัญญาฝ่ายนั้นมิได้ซื้อสินค้ามาทดแทนหรือมิได้ขายสินค้าต่อไปยังผู้อื่น แล้วแต่กรณี คู่สัญญาฝ่ายที่เรียกค่าเสียหายอาจเรียกเอาผลต่างระหว่างราคาที่ได้กำหนดตามสัญญากับราคา ณ เวลาบอกเลิกสัญญา รวมทั้งค่าเสียหายอื่นตามมาตรา ๗๓ แต่หากมีการบอกเลิกสัญญาหลังจากที่ได้รับมอบสินค้าแล้ว ให้ใช้ราคา ณ เวลาขณะรับมอบเป็นเกณฑ์แทนราคาขณะบอกเลิกสัญญา

เพื่อประโยชน์แห่งวรรคหนึ่ง ราคาสินค้าที่ปรากฏในขณะนั้น คือ ราคาตลาด ณ สถานที่ซึ่งควรมีการส่งมอบสินค้า แต่หากไม่มีราคาตลาด ณ สถานที่ดังกล่าว ให้ใช้ราคาตลาด ณ สถานที่อื่นที่ควรใช้แทนกันได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงค่าขนส่งสินค้าด้วย

มาตรา ๗๖ คู่สัญญาฝ่ายที่ประสงค์จะเรียกค่าเสียหายจากการผิดสัญญาต้องดำเนินการตามควรแก่กรณีเพื่อบรรเทาความเสียหาย รวมถึงค่าขาดกำไรอันเกิดจากการผิดสัญญานั้น หากคู่สัญญาฝ่ายนั้นไม่ดำเนินการดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายผิดสัญญาอาจเรียกร้องให้ลดค่าเสียหายลงตามจำนวนที่ควรมีการบรรเทาความเสียหาย

หมวด ๑๐

ดอกเบี้ย

มาตรา ๗๗ หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ใช้ราคาหรือเงินอื่นใดที่ค้างชำระ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในราคาหรือเงินดังกล่าว ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อการเรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๗๓

หมวด ๑๑

ข้อยกเว้นความรับผิด

มาตรา ๗๘ คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ของตน หากพิสูจน์ได้ว่าการที่ตนไม่สามารถปฏิบัติตามการชำระหนี้ได้นั้นเป็นผลสืบเนื่องจากเหตุที่อยู่เหนือการควบคุมของตน และคู่สัญญานั้นไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า หรือหลีกเลี่ยง หรือทำให้เหตุหรือผลของการกระทำนั้นพ้นสิ้นไปได้ในขณะทำสัญญา

หากการไม่ปฏิบัติการชำระหนี้เป็นผลมาจากกระทำของบุคคลภายนอกซึ่งคู่สัญญาฝ่ายนั้นมอบหมายให้ปฏิบัติการชำระหนี้แทนตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วน คู่สัญญาฝ่ายนั้นจะหลุดพ้นความรับผิดในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) คู่สัญญาฝ่ายนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง และ

(๒) บุคคลภายนอกซึ่งคู่สัญญาฝ่ายนั้นได้มอบหมายให้กระทำการดังกล่าวจะได้รับยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบหากเหตุตามวรรคหนึ่งเกิดแก่บุคคลภายนอกนั้นด้วย

ชื่อยกเว้นความรับผิดที่กำหนดในมาตรานี้ให้มีผลเพียงระหว่างเวลาที่มีเหตุขึ้นอยู่

คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ต้องบอกกล่าวไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ทราบถึงเหตุที่ทำให้ตนไม่สามารถปฏิบัติการชำระหนี้และผลกระทบที่เกิดจากเหตุดังกล่าว หากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับคำบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาอันสมควรหลังจากคู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ได้รู้หรือควรจะรู้ถึงเหตุที่ตนไม่สามารถปฏิบัติการชำระหนี้ได้ คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเป็นผลจากการที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้น

บทบัญญัติมาตรานี้จะไม่ตัดสิทธิคู่สัญญาที่จะได้รับการเยียวยาอื่นนอกเหนือจากสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๙ คู่สัญญาไม่อาจอ้างการไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หากการไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ดังกล่าวเกิดจากการกระทำหรือละเว้นกระทำการของตน

หมวด ๑๒

ผลแห่งการเลิกสัญญา

มาตรา ๘๐ การเลิกสัญญามีผลเป็นการปลดปล่อยคู่สัญญาจากหนี้ตามสัญญา ยกเว้นค่าเสียหายที่ต้องชำระต่อกัน และไม่กระทบต่อข้อสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทหรือข้อสัญญาอื่นว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาอันเป็นผลมาจากการเลิกสัญญา

คู่สัญญาฝ่ายที่ได้ปฏิบัติการชำระหนี้ของตนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนอาจเรียกร้องให้คู่สัญญาอีกฝ่ายใช้คืนบรรดาสิ่งที่คู่สัญญาฝ่ายแรกได้จัดส่งหรือชำระให้แล้วตามสัญญา หากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างต้องใช้คืนบรรดาสิ่งที่ตนได้รับจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สัญญาทั้งสองต้องกระทำในเวลาเดียวกัน

มาตรา ๘๑ ผู้ซื้อเสียสิทธิในการบอกเลิกสัญญาหรือเรียกให้ผู้ขายส่งมอบสินค้าทดแทนหากผู้ซื้อไม่สามารถส่งคืนสินค้าให้อยู่ในสภาพเดิมในส่วนที่เป็นสาระสำคัญตามที่ได้รับมาให้แก่ผู้ขาย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การที่ไม่สามารถส่งคืนสินค้าหรือการที่ไม่สามารถส่งคืนสินค้าให้อยู่ในสภาพเดิมในส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่ได้รับจากผู้ขายมิได้เกิดจากการกระทำหรือละเว้นกระทำการของผู้ซื้อ

(๒) สินค้าทั้งหมดหรือบางส่วนได้รับความเสียหายหรือเสื่อมสภาพอันเป็นผลมาจากการตรวจสอบตามมาตรา ๓๘ หรือ

(๓) ผู้ซื้อได้ขายสินค้าทั้งหมดหรือบางส่วนตามปกติทางการค้า หรือได้มีการบริโภค หรือแปรสภาพในทางการค้าปกติก่อนที่จะได้ตรวจพบหรือควรจะได้ตรวจพบถึงการที่สินค้าไม่ตรงตามสัญญา

มาตรา ๘๒ ผู้ซื้อซึ่งเสียสิทธิในการบอกเลิกสัญญา หรือสิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งสินค้าทดแทนตามมาตรา ๘๑ ยังคงมีสิทธิได้รับการเยียวยาตามสัญญาและพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๓ หากผู้ขายต้องใช้คืนราคา ผู้ขายต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้นำราคา

ผู้ซื้อต้องคืนบรรดาประโยชน์อันได้รับจากสินค้าหรือบางส่วนของสินค้าให้แก่ผู้ขาย ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซื้อต้องส่งคืนสินค้าไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือ

(๒) ผู้ซื้อไม่สามารถส่งคืนสินค้าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือไม่สามารถส่งคืนสินค้าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้อยู่ในสภาพเดิมในส่วนที่เป็นสาระสำคัญตามที่ได้รับมา แต่ได้บอกเลิกสัญญาหรือเรียกให้ผู้ขายส่งมอบสินค้าทดแทน

หมวด ๑๓

การดูแลรักษาสินค้า

มาตรา ๘๔ หากผู้ซื้อล่าช้าในการรับมอบสินค้า หรือในกรณีที่การใช้ราคาและการส่งมอบสินค้าจะต้องกระทำในคราวเดียวกัน หากผู้ซื้อไม่ใช้ราคา และผู้ขายยังคงครอบครองสินค้านั้นอยู่หรือสามารถควบคุมการจัดการสินค้านั้น ผู้ขายต้องดำเนินการตามสมควรแก่กรณีเพื่อดูแลรักษาสินค้าดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิยึดหน่วงสินค้านั้นไว้จนกว่าจะได้รับการใช้คืนค่าใช้จ่ายอันสมควรเพื่อการดังกล่าวจากผู้ซื้อ

มาตรา ๘๕ หากผู้ซื้อได้รับสินค้าและประสงค์จะใช้สิทธิตามสัญญาหรือพระราชบัญญัตินี้ในการปฏิเสธสินค้านั้น ผู้ซื้อต้องดำเนินการดูแลรักษาสินค้านั้นตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิยึดหน่วงสินค้านั้นไว้จนกว่าจะได้รับการใช้คืนค่าใช้จ่ายอันสมควรเพื่อการดังกล่าวจากผู้ขาย

หากสินค้าที่จัดส่งได้ตกอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ ณ สถานที่ปลายทางที่กำหนด และผู้ซื้อใช้สิทธิปฏิเสธสินค้านั้น ผู้ซื้อต้องเข้าครอบครองสินค้าในนามของผู้ขายโดยไม่จำเป็นต้องใช้ราคาหากการกระทำดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรือค่าใช้จ่ายเกินสมควร บทบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ขายหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลสินค้าในนามของผู้ขายปรากฏตัว ณ สถานที่ปลายทางที่กำหนด หากผู้ซื้อเข้าครอบครองสินค้าตามวรรคนี้ ให้สิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้ออยู่ภายใต้บทบัญญัติตามวรรคก่อน

มาตรา ๘๖ คู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่ดำเนินการดูแลรักษาสินค้าอาจฝากสินค้านั้นไว้ในคลังสินค้าของบุคคลภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต้องไม่เกินสมควร

มาตรา ๘๗ คู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่ดูแลรักษาสินค้าตามมาตรา ๘๔ หรือมาตรา ๘๕ อาจขายสินค้านั้นโดยวิธีการที่เหมาะสม หากอีกฝ่ายล่าช้าเกินสมควรในการเข้าครอบครองสินค้า หรือรับสินค้าคืนไป หรือใช้ราคาหรือค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสินค้า โดยต้องบอกกล่าวความประสงค์เช่นนั้นให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าตามสมควร

หากเป็นสินค้าที่อาจเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาจนเกินสมควร คู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่ดูแลรักษาตามมาตรา ๘๔ หรือมาตรา ๘๕ ต้องดำเนินการตามสมควรในการขายสินค้านั้น โดยต้องบอกกล่าวความประสงค์เช่นนั้นให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบ

คู่สัญญาฝ่ายที่ขายสินค้านั้นมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายอันสมควรในการดูแลรักษาสินค้าและการขายสินค้านั้นออกจากเงินที่ได้รับจากการขายสินค้านั้น และต้องคืนเงินที่เหลือให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ....

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ....

การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบการค้าระหว่างประเทศ จึงควรมีกฎหมายพิเศษเพื่อรองรับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๘๐ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “CISG”)) ซึ่งทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ อันเป็นกฎเกณฑ์ด้านการค้าและหลักปฏิบัติในระดับสากล เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการค้าในปัจจุบันและเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ อันจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

เพื่ออนุวัติการ CISG โดยมีแนวทางในการตรากฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และนำหลักการสำคัญของ CISG มาเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายให้เหมาะสมกับประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยจะได้ประโยชน์ในการค้าการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวสำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ จุดประสงค์ของกฎหมาย

โดยที่การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตาม CISG ซึ่งทำเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ อันเป็นกฎเกณฑ์ด้านการค้าและหลักปฏิบัติในระดับสากล เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการค้าในปัจจุบันและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นการส่งเสริมการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ CISG

๒.๒ ขอบเขตการใช้บังคับ

กฎหมายนี้ให้ใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างคู่สัญญา ซึ่งไม่ว่าจะมีสัญชาติใด โดยมีสถานประกอบการอยู่ต่างรัฐกัน ซึ่งต่างก็เป็นรัฐภาคี CISG หรือเมื่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลนำไปสู่การใช้กฎหมายของรัฐภาคี CISG หรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับ แม้ว่าสถานประกอบการของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะมีได้อยู่ในรัฐภาคี CISG

อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้มีให้ใช้บังคับแก่การซื้อขายสินค้าซึ่งนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ในครอบครัวหรือครัวเรือน เว้นแต่ผู้ขายมิได้รู้และไม่ควรได้รู้ก่อนหรือขณะทำสัญญาว่าสินค้าที่ซื้อขายกันนั้นมุ่งหมายจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การขายทอดตลาด การขายในกระบวนการบังคับคดีหรือกระบวนการตามกฎหมาย หรือการซื้อขายหุ้น หลักทรัพย์ ตราสารเปลี่ยนมือ เงินตรา ไฟฟ้า เรือหรือ

อากาศยาน และยวดยานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

๒.๓ บทนิยาม

กฎหมายนี้กำหนดให้คำว่า “สินค้า” หมายความว่า สंहาริมทรัพย์ซึ่งมีรูปร่าง และให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินซึ่งติดอยู่กับหรือประกอบเป็นอันเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีที่มุ่งหมายจะซื้อขายทรัพย์สินดังกล่าวในลักษณะที่แยกออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น

๒.๔ เสรีภาพในการทำสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาหรือหลักอิสระของคู่สัญญา คู่สัญญาอาจจะบังคับหรือยกเว้นหรือเปลี่ยนแปลงผลของบทบัญญัติใด ๆ ในกฎหมายนี้ได้ ซึ่งเป็นการให้อิสระแก่คู่สัญญาที่จะตกลงไม่นำ CISG มาใช้บังคับในสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ และอาจเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่ CISG ไม่ได้กล่าวถึงไว้ในสัญญาก็ได้ แต่ไม่ควรขัดแย้งกับหลักเกณฑ์ที่ CISG ระบุไว้ชัดเจนว่าจะไม่ครอบคลุมถึงหรือเปลี่ยนแปลงจนไม่อาจถือได้ว่าอยู่ภายใต้การใช้บังคับของ CISG

๒.๕ การก่อให้เกิดสัญญา

ประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการก่อให้เกิดสัญญา เช่น ลักษณะของคำเสนอและคำสนอง เวลาที่คำเสนอและคำสนองมีผล การเพิกถอนคำเสนอและคำสนอง การยกเลิกและการปฏิเสธ คำเสนอและคำสนอง

๒.๖ หน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อ

แม้คู่สัญญาจะสามารถตกลงกันได้ให้ใช้กฎหมายไทยบังคับก็อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติด้วย เนื่องจากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บางมาตรา ไม่สอดคล้องกับการค้าระหว่างประเทศ เช่น มาตรา ๓๗๐ หากมีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นก็จะตกเป็นพับกับผู้รับโอนด้วย แต่ในทางการค้าระหว่างประเทศที่มีผู้ขนส่งเป็นตัวกลางขนส่งสินค้า ถ้าหากมีภัยพิบัติเกิดขึ้นระหว่างนั้น ถ้ายึดถือตามกฎหมายไทยผู้ซื้อก็ต้องรับความเสียหาย แต่ถ้ายึดถือตามกฎหมายระหว่างประเทศจะแตกต่างจากกฎหมายไทยและกำหนดไว้ชัดเจนว่า จะต้องส่งมอบสินค้าให้กับผู้ขนส่ง ความเสี่ยงในภัยพิบัติ จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ เป็นต้น

๒.๗ วิธีการเยียวยา

ในกรณีที่มีการผิดสัญญา กฎหมายกำหนดทางเยียวยาไว้หลายประการ รวมทั้งการเรียกร้องให้ปฏิบัติชำระหนี้ การเรียกร้องให้ส่งสินค้าใหม่ทดแทนสินค้าเดิม การเรียกร้องให้ซ่อมแซม และการเรียกร้องค่าเสียหาย โดยกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้สิทธิในแต่ละเรื่อง และในกรณีที่มีการผิดสัญญาในสาระสำคัญ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาได้อีกด้วย ทั้งนี้ การผิดสัญญาในสาระสำคัญคือการผิดสัญญาในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ถึงขนาดที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งสูญเสียสิ่งซึ่งจะพึงคาดหวังตามสัญญา เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญาและวิญญูชนซึ่งอยู่ในพฤติการณ์เช่นเดียวกัน ไม่อาจคาดเห็นถึงผลของการผิดสัญญาดังกล่าว

๒.๘ การเลิกสัญญาและผลของการเลิกสัญญา

เนื่องจากสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับสัญญาอื่นหลายสัญญา เช่น สัญญาขนส่ง สัญญาประกันภัย และสัญญาการชำระเงิน หากสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศสิ้นสุดลงก็มีผลกระทบต่อสัญญาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อันก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลัก “การรักษาสัญญา” โดยให้สัญญาเลิกหรือสิ้นสุดลงได้ยาก เช่น กำหนดให้การเลิกสัญญากระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีการผิดสัญญาในสาระสำคัญ (Fundamental Breach) และในกรณีที่ล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาตามคำบอกกล่าวให้ปฏิบัติตามสัญญา (Nachfrist Notice) นอกจากนี้ ยังกำหนดสิทธิในการแก้ไข (Cure) การผิดสัญญาบางประการด้วย อนึ่ง เมื่อเลิกสัญญาแล้ว กฎหมายกำหนดกลไกบางประการเพื่อความเป็นธรรม รวมทั้งการชดเชยสินค้าซึ่งได้จัดส่งหรือชำระตามสัญญา

๒.๙ การตีความ

การตีความนี้ให้คำนึงถึงลักษณะความเป็นระหว่างประเทศ ความเป็นเอกภาพในการใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับ CISG และความสุจริตในทางการค้าระหว่างประเทศ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ ให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของ CISG และหากไม่มีหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ให้ใช้กฎหมายตามที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย

๒.๑๐ ความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น

ในกรณีที่เป็นเรื่องซึ่งอยู่ภายใต้บังคับ CISG แต่ไม่มีบทบัญญัติที่จะยกมาปรับแก้คดีได้ กฎหมายกำหนดให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของอนุสัญญา และหากไม่มีหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ให้ใช้กฎหมายภายในตามที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (Applicable Domestic Law) ทั้งนี้ หากกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑) ชี้ให้ใช้กฎหมายไทย ก็ต้องใช้กฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์